

BYGGÐASTOFNUN

Byggðastofnun

Ársreikningur 2024

Sauðarmýri 2
550 Sauðárkrókur

Kt. 450679-0389

Efnisyfirlit

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra.....	1
Áritun óháðs endurskoðanda.....	6
Yfirlit um afkomu.....	10
Efnahagsreikningur.....	11
Sjóðstreymi.....	12
Yfirlit um breytingu eigin fjár.....	14
Skýringar.....	15
Starfspáttayfirlit.....	36
Viðauki (óendurskoðaður)	
Stjórnarháttaryfirlýsing.....	38

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

Hlutverk

Um stofnunina gilda lög um Byggðastofnun nr. 106/1999 og reglugerð nr. 347/2000. Hlutverk Byggðastofnunar er að efla byggð og atvinnulíf með sérstakri áherslu á jöfnun tækifæra allra landsmanna til atvinnu og búsetu. Í samræmi við hlutverk sitt undirbýr, skipuleggur og fjármagnar stofnunin verkefni og veitir lán með það að markmiði að treysta byggð, efla atvinnu og stuðla að nýsköpun í atvinnulífi. Stofnunin skipuleggur og vinnur að atvinnuráðgjöf í samstarfi við landshlutasamtök sveitarfélaga, sveitarfélög og aðra haghafa. Byggðastofnun fylgist með þróun byggðar í landinu, m.a. með gagnasöfnun og rannsóknum. Stofnunin getur gert eða látið gera áætlanir um þróun byggðar og atvinnulífs í þeim tilgangi að treysta búsetu og atvinnu í byggðum landsins. Byggðastofnun annast framkvæmd laga um pósthjónustu og hefur með henni eftirlit eins og nánar er kveðið á um í lögum.

Rekstur ársins 2024

Ársreikningur Byggðastofnunar fyrir árið 2024 er gerður í samræmi við alþjóðlega reikningskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (e. accrual basis IPSAS, International Public Sector Accounting Standards, vísað til sem "IPSAS").

Samkvæmt rekstrarreikningi var afkoma jákvæð um 1.305 m.kr. en til samanburðar var afkoma jákvæð um 704 m.kr. árið 2023. Eigið fé í lok desember 2024 samkvæmt efnahagsreikningi var 6.003 milljónir króna. Eiginfjárlutfall samkvæmt lögum um fjármálafyrirtæki var 23,17% en var 22,64% í lok árs 2023.

Efnahagur stofnunarinnar nam í lok desember 2024 30.117 milljónum króna og hefur hækkað um 4.782 milljónir króna frá árslokum 2023. Stærsti einstaki liðurinn á eignahlið efnahagsreiknings eru útlán til viðskiptavina og námu þau 25.061 milljónum króna og höfðu hækkað um 2.989 milljónir króna frá árslokum 2023. Handbært fé í lok desember 2024 nam 2.637 milljónum króna, en var 927 milljónir króna í árslok 2023. Lántökur og skuldabréfaútgáfur námu 23.406 milljónum króna og höfðu hækkað um 3.505 milljónir króna á árinu. Aðrar skuldir námu 708 milljónum króna og höfðu lækkað um 28 milljónir króna. Ný útlán á árinu 2024 námu 4.336 milljónum króna á móti 3.172 milljónum króna árið 2023.

Lög um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002, sem innleiða tilskipun 2013/36/ESB (CRD IV), og reglugerð (ESB) nr. 575/2013 (CRR), sem hefur verið veitt lagagildi hér á landi ásamt síðari breytingum, kveða á um lagalegar kröfur til eiginfjár stofnunarinnar. Lágmarkskrafa um eiginfjárlutfall undir stoð I er 8% af áhættugrunni fyrir útlánaáhættu, markaðsáhættu og rekstraráhættu. Skv. breytingu á lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 sem samþykkt voru á Alþingi 15. júní 2022 og tóku gildi 1. júlí 2022 gildir X. kafli um eiginfjáruka ekki um Byggðastofnun og er stofnunin því undanþegin kröfum um sveiflujöfnunar- og verndunarauka frá þeim tíma.

Stjórnarhættir

Skv. 3. gr. laga um Byggðastofnun skipar ráðherra á ársfundi sjö menn í stjórn Byggðastofnunar til eins árs í senn og sjö menn til vara. Á ársfundi stofnunarinnar 17. apríl 2024 skipaði innviðaráðherra nýja stjórn sem sitja skal fram að næsta ársfundi en þó ekki lengur en til 1. júlí 2025. Í stjórnina voru skipuð Óli Halldórsson stjórnarformaður, Guðný Hildur Magnúsdóttir, varaformaður, Halldóra Kristín Hauksdóttir, Haraldur Benediktsson, Karl Björnsson, María Hjálmarsdóttir og Oddný Árnadóttir. Á sama tíma voru sjö varamenn skipaðir, þau Álfhildur Leifsdóttir, Sigrún Birna Steinarsdóttir, Rúnar Þór Guðbrandsson, Lilja Björg Ágústsdóttir, Valgerður Rún Benediktsdóttir, Valgarður Lyngdal Jónsson og Jónína Björk Óskarsdóttir. Ráðherra skipar formann og varaformann og ákveður þóknun stjórnar. Fjármálaeftirlit Sí metur hæfi

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

stjórnarmanna skv. 52. gr. laga um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002.

Á árinu 2024 hélt stjórn Byggðastofnunar fjórtán stjórnarfundir. Fundargerðir stjórnar eru birtar á heimasíðu stofnunarinnar, en úr þeim útgáfum eru fjarlægðar allar upplýsingar sem falla undir 58. gr. laga um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002.

Stjórn samþykkti stjórnháttaryfirlýsingu 1. nóvember 2023. Er yfirlýsingin birt á heimasíðu stofnunarinnar.

Í 4. gr. laga um Byggðastofnun er nánar kveðið á um verkefni stjórnar. Stjórn hefur sett sér reglur um störf sín og voru þær síðast endurskoðaðar 24. nóvember 2023.

Stjórn Byggðastofnunar leitast við að viðhalda góðum stjórnunarháttum og hefur sett sér reglur um störf stjórnar auk siðareglna fyrir starfsfólk og stjórn. Þá hafa verið settar starfsreglur fyrir endurskoðunarnefnd og stjórn hefur skilgreint hlutverk regluvarðar. Hjá stofnuninni starfar lánanefnd sem fjallar um allar lánsúmsóknir, sölu fullnustueigna og hlutafjár auk þess að gera tillögu til stjórnar um sölu hlutabréfa, fullnustueigna og afgreiðslu lánamála yfir sínum heimildamörkum. Þá eru til staðar hjá stofnuninni aflamarksnefnd, áhættumatsnefnd, vanskilafundur og öryggisnefnd sem settar hafa verið verklagsreglur um. Í verklagsreglum um útlánastarfsemi, fjármála- og eignausmsýslu er m.a. kveðið á um heimildir lánanefndar. Voru reglurnar síðast uppfærðar og samþykktar af stjórn á fundi hennar 26. september 2024.

Í umboði stjórnar starfar endurskoðunarnefnd sem hefur lögbundið eftirlitshlutverk með endurskoðun stofnunarinnar. Endurskoðunarnefnd skal aðstoða stjórn við að uppfylla skyldur sínar með því að starfa sem óháður og hlutlægur aðili sem hefur eftirlit með reikningsskilafæri stofnunarinnar og innra eftirliti hennar ásamt störfum ytri og innri endurskoðenda stofnunarinnar eins og nánar er tilgreint í verklagsreglum hennar og í samræmi við 108. gr. b. laga nr. 3/2006 um ársreikninga.

Stjórn ber ábyrgð á skipun endurskoðunarnefndar og skal nefndin svara beint til stjórnar. Hún skal skipuð þremur aðilum eigi síðar en mánuði eftir aðalfund. Nefndarmenn skulu vera óháðir endurskoðanda eða endurskoðendum Byggðastofnunar og meirihluti nefndarmanna skal jafnframt vera óháður Byggðastofnun. Á fundi stjórnar 6. júní 2024 voru Ágústa Katrín Guðmundsdóttir, Ása Kristbjörg Karlsdóttir og María Hjálmarsdóttir skipuð í endurskoðunarnefnd Byggðastofnunar til eins árs og Halldóra Kristín Hauksdóttir til vara.

Stjórn skipar regluvörð samkvæmt erindisbréfi og kemur regluvörður að lágmarki einu sinni á ári fyrir stjórn og kynnir skýrslu um þau málefni sem undir starfssvið hans heyra. Þá hefur stjórn einnig skipað persónuverndarfulltrúa skv. erindisbréfi.

Ríkisendurskoðun ber ábyrgð á endurskoðun Byggðastofnunar skv. 4. gr. laga um Ríkisendurskoðun og endurskoðun ríkisreikninga nr. 46/2016. Ríkisendurskoðun fól PricewaterhouseCoopers ehf. í kjölfar útboðs að sjá um endurskoðun á ársreikningi Byggðastofnunar í umboði sínu rekstrarárin 2018-2024. Á árinu 2024 bauð Ríkisendurskoðun út endurskoðun Byggðastofnunar fyrir rekstrarárin 2025-2029 og samdi í kjölfarið við Grant Thornton endurskoðun ehf.

Byggðastofnun er undanþegin rekstri á innri endurskoðunardeild skv. ákvörðun Fjármálaeftirlitsins frá árinu 2012. Árið 2016, í kjölfar útboðs, samdi Byggðastofnun við KPMG um að sjá um innri endurskoðun Byggðastofnunar á árunum 2016-2020. Árið 2020 var samningurinn við KPMG framlengdur til ársins 2025.

Verkefni forstjóra eru nánar tilgreind í 5. gr. laga um Byggðastofnun og í erindisbréfi ráðherra.

Stofnunin skiptist í fjögur svið, fyrirtækjasvið, lögræðisvið, rekstrarsvið og þróunarsvið. Fjöldi starfsmanna í lok desember var 26 í jafnmörgum stöðugildum.

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

Áhættustýring

Skv. niðurstöðu Fjármálaeftirlitsins frá árinu 2015 er Byggðastofnun undanþegin starfrækslu áhættunefndar sbr. 5 mgr. 78 gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki. Vegna þessarar undanþágu þá hvíla starfsskyldur áhættunefndar sem mælt er fyrir um á stjórn Byggðastofnunar.

Skv. 11. gr. laga um Byggðastofnun skal fjárhagslegt markmið lánastarfsemi stofnunarinnar vera að varðveita eigið fé að raungildi og takmarkar það áhættuvilja hennar, en stjórn stofnunarinnar ákveður viðunandi áhættu. Núgildandi áhættustefna Byggðastofnunar var staðfest af stjórn í október 2024.

Áhættustýring og virkt innra eftirlit er ein af meginstoðum ábyrgs reksturs stofnunarinnar. Byggðastofnun hefur skilgreint helstu áhættuþætti í rekstri sínum. Þeir eru útlánaáhætta, samþjöppunaráhætta, markaðsáhætta, gengisáhætta, vaxtaáhætta, uppgreiðsluáhætta, verðbólguáhætta, lausafjáraáhætta, útstreymisáhætta, seljanleikaáhætta, rekstraráhætta, upplýsingatækniáhætta, pólitísk og lagaleg áhætta, orðsporsáhætta og starfsmannaáhætta.

Virkt innra eftirlit er hjá stofnuninni og hafa flestir ferlar verið skráðir. Þessir ferlar og áhættuþættir eru metnir reglulega. Hafa úttektir synt fram á að skilgreindar eftirlitsaðgerðir eru virkar.

Í samræmi við 78. grein laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki hefur verið skipaður sérstakur umsjónarmaður áhættustýringar hjá Byggðastofnun og gilda um störf hans reglur um umsjónarmann áhættustýringar sem samþykktar voru af stjórn í janúar 2023. Hefur umsjónarmaður áhættustýringar beinan og milliliðalausan aðgang að stjórn Byggðastofnunar og flytur skýrslu um þau málefni sem undir starfssvið hans heyra einu sinni á ári auk þess að leggja fyrir stjórn ársfjórðungslega áhættuskýrslu.

Fjármögnun

Skv. Fjárlögum 2024 hafði Byggðastofnun 3.000 m.kr. lántökuheimild á árinu 2024 en með Fjáraukalögum sem samþykkt voru 18. nóvember 2024 var lántökuheimildin hækkuð í 5.000 m.kr. Stofnunin nýtti sér 4.965 m.kr. af heimildunum með lántöku hjá Endurlánum ríkissjóðs á árinu.

Á árinu 2025 hefur stofnunin 5.000 m.kr. lántökuheimild skv. Fjárlögum 2025.

Ófjárhagsleg upplýsingagjöf samkvæmt 66. gr. d laga nr. 3/2006 um ársreikninga

Byggðastofnun telst til eininga tengdum almannahagsmunum eins og hugtakið er skilgreint í lögum um ársreikninga nr. 3/2006, með síðari breytingum.

Stjórn Byggðastofnunar hefur sett sér starfsreglur eins og að framan greinir, þar er m.a. kveðið á um að stjórnarformanni í Byggðastofnun sé óheimilt að taka að sér önnur störf fyrir stofnunina en þau sem teljast eðlilegur hluti starfa hans sem stjórnarformanns.

Stjórnamaður skal ekki taka þátt í meðferð máls er varðar viðskipti hans sjálfs, fyrirtækis sem hann á virkan eignarhlut í, situr í stjórn, er í forsvari fyrir, er starfsmaður við eða á verulegra hagsmuna að gæta í eða telst að öðru leyti innherji í, svo og varðandi samkeppnisaðila slíkra fyrirtækja. Sama gildir um þátttöku í meðferð máls sem tengist aðila sem er venslaður stjórnarmanni persónulega eða fjárhagslega. Aðalmenn og varamenn í stjórn Byggðastofnunar, eða fyrirtæki sem þeir eiga eða eru í forsvari fyrir, skulu ekki sækja um lán og/eða styrki hjá stofnuninni. Öll önnur viðskiptaerindi stjórnarmanna og/eða varamanna, og fyrirtækja sem þeir kunna að eiga eða vera í forsvari fyrir skulu lögð fyrir stjórn.

Stjórn samþykkti stefnu um mat á hæfi stjórnar og forstjóra Byggðastofnunar á fundi 24. nóvember 2023. Tilgangur þessarar stefnu er að tryggja að Byggðastofnun uppfylli á hverjum tíma kröfur viðeigandi laga, reglna, viðmiða og leiðbeininga um mat á hæfi stjórnarmanna og forstjóra Byggðastofnunar að teknu tilliti til eðlis, umfangs og flækjustigs reksturs, til þess meðal annars að framfylgja viðmiðum um góða stjórnarhætti og auka trúverðugleika stofnunarinnar.

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

Stjórn Byggðastofnunar samþykkti siðareglur á fundi 1. nóvember 2023 sem gilda um stjórn og starfsmenn. Siðareglur minna starfsmenn og stjórn Byggðastofnunar og aðra þá sem starfa í umboði hennar á víðtækar og strangar siðferðiskröfur sem gerðar eru til þeirra og stuðla þannig að því að efla það traust og þann trúverðugleika sem stofnuninni er nauðsynlegt að hafa.

Byggðastofnun fylgir lögum, reglum og samningum sem snerta jafnréttismál og gilda á hverjum tíma. Byggðastofnun er vinnustaður þar sem starfsfólk er metið á eigin forsendum, hefur jafna möguleika og sömu réttindi í starfi og til starfsframa. Jafnréttisáætlun Byggðastofnunar er ætlað að stuðla að jöfnum rétti og stöðu kynja innan stofnunarinnar og samþættingu kynja- og jafnréttissjónarmiða í starfi og stefnumótun Byggðastofnunar. Jafnréttisáætlun Byggðastofnunar nær til allrar starfsemi hennar.

Í lok árs 2023 veitti Jafnréttisstofa Byggðastofnunar heimild til að nota jafnlaunamerkið árin 2024-2027. Í því fólst staðfesting á að Byggðastofnun hafi fengið vottun á jafnlaunakerfi sínu samkvæmt jafnlaunastaðli ÍST 85:2012 og uppfyllti öll skilyrði staðalsins. Með því er staðfest að launaákvæðanir séu kerfisbundnar, að fyrir hendi sé jafnlaunakerfi samkvæmt kröfum jafnlaunastaðals og að reglubundið er fylgst með því hjá stofnuninni að starfsfólk sem vinnur sömu eða jafnverðmæt störf hafi sambærileg laun óháð kynferði.

Byggðastofnun hefur sjálfbæra þróun og vernd umhverfisins að leiðarljósi í öllu sínu starfi. Á þann hátt leggur Byggðastofnun sitt af mörkum til að mæta þörfum samtímans án þess að draga úr möguleikum komandi kynslóða til þess að mæta þörfum sínum. Umhverfis- og samfélagsstefna og framkvæmd hennar er liður í daglegu starfi Byggðastofnunar til að draga úr álagi á umhverfið, auka gæði og vekja áhuga á innra umhverfisstarfi og samfélagslegri ábyrgð. Stefnan tekur til allrar starfsemi Byggðastofnunar.

Byggðastofnun steig sín fyrstu skref í að uppfylla kröfur laga nr. 25/2023 um upplýsingagjöf um sjálfbærni á sviði fjármálaþjónustu og flokkunarkerfi fyrir sjálfbærar fjárfestingar og reglugerð ESB nr. 2020/852. Stofnunin hefur sett sér loftslagsstefnu og umhverfis og samfélagsstefnu eins og áður segir. Stofnunin býður upp á lánaflökk sem kallast Græn lán. Lán þessi eru veitt til verkefna sem með einum eða öðrum hætti stuðla að umhverfisvernd, s.s. nýtingu endurnýjanlegra orkugjafa (smávirkjana, vatns-, vind- og sólarorku, lífgas), bættrar orkunýtni (í iðnaði, húsnæði og í samgöngum), mengunarvarna, bættrar auðlindanotkunar (söfnun úrgangs, meðhöndlun, endurvinnsla, endurnotkun, orkuvinnsla, meðferð spilliefna), lífrænnar matvælaframleiðslu o.s.frv. Í lok desember 2024 voru kröfuvirði Grænna lána 724 m.kr. Byggðastofnun stefnir að því að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda um samtals 30% miðað við árið 2019. Byggðastofnun stefnir að því að kolefnisjafna þá losun sem eftir stendur frá árinu 2020. Byggðastofnun mun fyrst og fremst leggja áherslu á að draga úr losun í rekstri en einnig kolefnisjafna alla eftirstandandi losun með t.d. samning um skógrækt hjá viðurkenndum aðila eða kaupum á vottuðum kolefniseiningum. Gert er ráð fyrir að á árinu 2026 verði upplýsingar birtar í ársreikningi stofnunarinnar fyrir árið 2025.

Áhrif náttúruhamfara á Reykjanesskaga

Byggðastofnun hefur metið áhrif náttúruhamfaranna í Grindavíkurbæ á rekstur og efnahag stofnunarinnar og telur að þau hafi ekki áhrif á rekstur stofnunarinnar. Nánar er fjallað um áhrifin og viðbrögð stofnunarinnar í skýringu 23 í ársreikningnum.

Framtíðarhorfur

Eiginfjárstaða stofnunarinnar er sterk og gefur henni færi á að vera öflugur bakhjarl í landsbyggðunum.

Skýrsla stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra

Yfirlýsing stjórnar og forstjóra

Ársreikningurinn er gerður samkvæmt lögum nr. 123/2015 um opinber fjármál. Hann er gerður á grundvelli alþjóðlegra reikningskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (IPSAS) sem eru í gildi í lok desember 2024.

Samkvæmt bestu vitneskju er það álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af eignum og skuldum, fjárhagsstöðu og afkomu Byggðastofnunar árið 2024 í samræmi við ákvæði í lögum um opinber fjármál

Jafnframt er það álit okkar að ársreikningurinn og skýrsla stjórnar og forstjóra geymi glögg yfirlit um þróun og árangur í rekstri stofnunarinnar, stöðu hennar og lýsi helstu áhættuþáttum og óvissu sem stofnunin býr við.

Stjórn Byggðastofnunar og forstjóri fjölluðu um ársreikninginn fyrir árið 2024 á fundi þann 27. febrúar 2025 og staðfestu hann með undirritun sinni.

Sauðárkróki 27. febrúar 2025

Óli Halldórsson, formaður

Guðný Hildur Magnúsdóttir

Halldóra Kristín Hauksdóttir

Haraldur Benediktsson

Karl Björnsson

María Hjálmarsdóttir

Arnar Már Elíasson, forstjóri

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og forstjóra Byggðastofnunar

Álit með fyrirvara

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Byggðastofnunar fyrir árið 2024, að undanskilinni skýrslu stjórnar og forstjóra.

Það er álit okkar, ef frá eru talin áhrif þeirra atriða sem nefnd eru í kaflanum grundvöllur álits með fyrirvara, að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu stofnunarinnar á árinu 2024, efnahag hennar 31. desember 2024 og breytingu á handbæru fé á árinu 2024, í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (e. accrual basis IPSAS, International Public Sector Accounting Standards, vísað til sem "IPSAS").

Álit okkar er í samræmi við skýrslu okkar til endurskoðunarnefndar.

Ársreikningurinn innifelur

- Skýrslu stjórnar Byggðastofnunar og forstjóra.
- Yfirlit um afkomu fyrir árið 2024.
- Efnahagsreikning þann 31. desember 2024.
- Sjóðstreymi fyrir árið 2024.
- Skýringar, sem innifela mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Skýrsla stjórnar og forstjóra, viðauki við ársreikning um stjórnarháttayfirlýsingu og ársskýrsla eru undanskilin endurskoðun, sbr. kafla um aðrar upplýsingar.

Grundvöllur álits með fyrirvara

Afskriftarreikningur útlána til viðskiptavina í upphafi árs 2024 nam að fjárhæð 1.096 milljónum króna og á árinu 2024 er framlag í afskriftarreikning útlána, lánsloforða og annarra krafna að fjárhæð 277 milljónum króna tekjufært í rekstrarreikningi. Okkur var mögulegt að afla nægjanlegra endurskoðunargagna til að endurskoða mat afskriftarreiknings útlána til viðskiptavina í lok árs 2024 en það var ekki möguleiki að endurskoða hann í upphafi árs 2024. Þar sem afskriftarreikningur útlána til viðskiptavina hefur áhrif á framlag í afskriftarreikning útlána, lánsloforða og annarra krafna getum við ekki lagt mat á hvort að viðeigandi hefði verið að færa leiðréttingar sem hefðu áhrif á afkomu ársins, handbært fé til rekstrar á árinu eða afskriftarreikning útlána til viðskiptavina og eigið fé í upphafi árs.

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er nánar útskýrð í kaflanum um ábyrgð endurskoðenda.

Óhæði

Við erum óháð stofnuninni samkvæmt ákvæðum laga um endurskoðendur og endurskoðun og siðareglna sem gilda um endurskoðendur á Íslandi og varða endurskoðun okkar á ársreikningi stofnunarinnar. Við uppfyllum jafnframt aðrar kröfur um starf okkar sem endurskoðendur í samræmi við ákvæði siðareglna.

Samkvæmt okkar bestu vissu, lýsum við yfir að önnur þjónusta sem við höfum veitt stofnuninni er í samræmi við ákvæði íslenskra laga og reglna og að við höfum ekki veitt þjónustu sem óheimilt er að veita samkvæmt ákvæðum 5.1. gr. Evrópuregluáæðar nr. 537/2014.

Við höfum ekki veitt stofnuninni aðra þjónustu en endurskoðun á árinu 2024. Sjá nánar í skýringu nr. 5.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægjanlegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Áritun óháðs endurskoðanda

Lykilatriði endurskoðunarinnar

Lykilatriði endurskoðunarinnar eru þau atriði sem að okkar faglega mati höfðu mesta þýðingu í endurskoðun okkar á ársreikningi stofnunarinnar árið 2024. Sem hluti af endurskoðun okkar á ársreikningnum voru þessi lykilatriði skoðuð sérstaklega. Við látum ekki í ljós sérstakt álit varðandi þessi lykilatriði, einungis er látið í ljós álit á ársreikningnum í heild. Til viðbótar því sem greint er frá í grundvelli álits með fyrirvara höfum við skilgreint neðangreint atriði sem lykilatriði endurskoðunar.

Lykilatriði endurskoðunarinnar

Endurskoðunaraðgerðir

Virðisrýrnunarsjóður á útlánum til viðskiptavina

Sjá nánar skýringar nr. 2 (k) "Mikilvægar reikningsskilaaðferðir - afskriftarreikningur útlána, lánsloforða og annarra krafna", nr. 14 "Útlán til viðskiptavina" og nr. 22 "Áhættustýring - Útlán til viðskiptavina".

Virðisrýrnunarsjóður á útlánum til viðskiptavina stofnunarinnar nam 843 milljónum króna þann 31. desember 2024. Útlán til viðskiptavina námu 25.904 milljónum króna eða 86% af heildareignum þann 31. desember 2024.

Fjárhæð virðisrýrnunar útlána byggir á forsendum sem margar hverjar eru háðar mati stjórnenda. Við mat á væntu útlánatapi (ECL) notar stofnunin líkan um framtíðarhorfur í samræmi við alþjóðlegra reikningsskilastaða fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (e. accrual basis IPSAS, International Public Sector Accounting Standards, vísað til sem "IPSAS").

Mikilvægar forsendur við mat eru:

- líkur á alvarlegum vanskilum og framtíðar sjóðstreymi viðskiptavina,
- hvernig breytingar á efnahagsþáttum hafa áhrif á vænt útlánatap
- mat á tryggingum

Vegna þess hve matskenndur liðurinn er og einnig vegna þess hve útlán eru stór hluti efnahagsreiknings stofnunarinnar teljum við mat á virðisrýrnun útlána til viðskiptavina vera lykilatriði endurskoðunar.

Endurskoðun okkar samanstóð af bæði aðgerðaendurskoðun á innra eftirliti stofnunarinnar á útlánaferlinu og gagnaendurskoðun á virðisrýrnunarsjóði.

Við öfluðum skilnings á útlánaferlinu, útlánaáhættu og virðisrýrnunarmatinu á útlánum til viðskiptavina.

Við framkvæmdum prófanir á virðisrýrnunarlíkan stofnunarinnar og yfirforum og lögðum mat á aðferðafræði og forsendur sem notaðar eru fyrir útreikning á væntu útlánatapi (ECL). Við yfirforum líkan stofnunarinnar til hliðsjónar við kröfur sem gerðar eru í stöðlum.

Endurskoðun okkar fólst meðal annars í eftirfarandi þáttum:

- forsendur sem notaðar eru í líkani fyrir væntu útlánatapi (ECL) til þess að meta líkur á vanskilum og framtíðar sjóðstreymi viðskiptavina voru yfirfarnar og sannprófaðar;
- skráning og mat á tryggingum sem stuðst er við útreikning á væntu útlánatapi (ECL) var yfirfarin;
- helstu afstemmingar voru yfirfarnar;
- úrtaksprófunum úr útlánum þar sem forsendur sem notaðar eru í líkani fyrir vænt útlánatap (ECL) voru yfirfarnar, þar með talið skoðun á forsendum sem notast er við flokkun lána niður á þrep ásamt mati á tryggingum og láns hæfi;
- framkvæmdum sjálfstæða endurútreikninga á væntu útlánatapi (ECL) á úrtaki útlána;

Skýringar vegna virðisrýrnunarsjóðs voru yfirfarnar.

Aðrar upplýsingar, þ.m.t. skýrsla stjórnar og forstjóra

Stjórn og forstjóri bera ábyrgð á öðrum upplýsingum. Aðrar upplýsingar eru skýrsla stjórnar og forstjóra og viðauki við ársreikning um stjórnarháttayfirlýsingu, sem lágu fyrir við áritun okkar.

Aðrar upplýsingar eru jafnframt ársskýrsla Byggðastofnunar. Ársskýrsla liggur ekki fyrir við áritun okkar á ársreikninginn en við búumst við að fá hana afhenta til yfirferðar áður en hún verður gefin út.

Álit okkar á ársreikningnum nær ekki til annarra upplýsinga, þ.m.t. skýrslu stjórnar og forstjóra og við staðfestum þær ekki á neinn hátt.

Áritun óháðs endurskoðanda

Í tengslum við endurskoðun okkar á ársreikningi stofnunarinnar ber okkur að yfirfara aðrar upplýsingar, sem tilgreindar eru hér að ofan, þegar þær liggja fyrir og meta hvort þær eru í verulegu ósamræmi við ársreikninginn eða skilning sem við höfum aflað við endurskoðunina eða ef svo virðist að verulegar rangfærslur séu í þeim. Ef við, á grundvelli vinnu okkar, ályktum að verulegar rangfærslur séu í öðrum upplýsingum ber okkur að skýra frá því. Við höfum ekki greint atriði sem ber að greina sérstaklega frá.

Hvað varðar skýrslu stjórnar og forstjóra höfum við, í samræmi við ákvæði 104. gr. laga um ársreikninga nr. 3/2006, yfirfarið að skýrsla stjórnar og forstjóra hafi að geyma þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga komi þær ekki fram annars staðar í ársreikningnum.

Ábyrgð stjórnar og forstjóra á ársreikningnum

Stjórn og forstjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við í samræmi við alþjóðlega reikningsskilastaðla fyrir fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn og viðeigandi ákvæði í lögum um ársreikninga. Stjórn og forstjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er að sé til staðar varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórnendum stofnunarinnar að meta hæfi þess til áframhaldandi starfsemi. Stjórnendum ber að semja ársreikning stofnunarinnar á þeirri forsendu að um áframhaldandi starfsemi sé að ræða, nema stjórnendur ætli að leysa stofnunina upp eða hætta rekstri hennar, eða hafi ekki raunhæft val um annað en að hætta starfsemi stofnunarinnar. Stjórnendum stofnunarinnar ber að setja fram viðeigandi skýringar varðandi hæfi hennar til áframhaldandi starfsemi ef við á og hvers vegna stjórnendur beita forsendunni um áframhaldandi starfsemi við gerð og framsetningu ársreikningsins.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðenda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka og gefa út áritun með álit okkar. Nægjanleg vissu er mikil vissu en ekki trygging þess að endurskoðun, sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, muni ávallt leiða í ljós alla verulega annmarka séu þeir til staðar. Annmarkar geta stafað af sviksemi eða mistökum og eru metnir verulegir ef þeir, einir og sér eða samanlagðir, gætu haft áhrif á fjárhagslegar ákvarðanir notenda sem grundvallaðar eru á ársreikningnum.

Endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggir á faglegu mati og faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

Greinum og metum áhættuna af verulegum annmörkum, vegna sviksemi eða mistaka, og skipuleggjum endurskoðunaraðgerðir til að mæta þessari áhættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi grunnur fyrir álit okkar. Áhættan af því að greina ekki verulega annmarka sem stafa af sviksemi er meiri en áhætta af annmörkum vegna mistaka, þar sem sviksemi getur stafað af fölsun, misvísandi framsetningu ársreiknings, að mikilvægum atriðum sé viljandi sleppt, samanteknum ráðum eða að innra eftirlit sé sniðgengið.

Öflum skilnings á innra eftirliti sem er viðeigandi fyrir endurskoðun okkar í þeim tilgangi að hanna endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits stofnunarinnar.

Metum hvort val stjórnenda á reikningsskilaaðferðum sé viðeigandi og hvort matsaðferðir þeirra raunhæfar. Einnig skoðum við hvort tengdar skýringar séu við hæfi.

Ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um áframhaldandi starfsemi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi stofnunarinnar eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi hennar. Ef við teljum að veruleg óvissa ríki, ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum í ársreikningnum um óvissuna og ef þær upplýsingar eru ekki nægjanlegar að okkar mati, víkjum við frá fyrirvaralausum álitum. Niðurstaða okkar byggir á þeim endurskoðunargögnum sem við höfum aflað fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni leitt til þess að stofnunin verði ekki lengur rekstrarhæf.

Áritun óháðs endurskoðanda

Metum framsetningu, gerð og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum og hvort hann grundvallast á fyrirliggjandi færslum og atburðum og gefi glögga mynd samanber álit okkar.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp geta komið í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka í innra eftirliti ef við á.

Við höfum lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við uppfyllum nauðsynleg siðferðis- og óhæðisskilyrði og við munum láta þeim í té allar upplýsingar um hugsanleg tengsl og önnur atriði sem gætu haft áhrif á óhæði okkar og trúnað.

Við höfum lagt mat á hvaða atriði, af þeim atriðum sem við höfum upplýst stjórn og endurskoðunarnefnd um, höfðu mesta þýðingu á yfirstandandi ári og eru það lykilatriði endurskoðunarinnar. Við lýsum þessum lykilatriðum í áritun okkar nema lög og reglur leyfi ekki að upplýst sé opinberlega um tiltekin atriði eða í algjörum undantekningartilfellum þegar mat okkar er að neikvæðar afleiðingar af birtingu slíkra upplýsinga vegi þyngra en ávinningur almennings af birtingu upplýsinganna.

Önnur atriði samkvæmt ákvæðum laga og reglna

Kosning endurskoðanda

Við vorum fyrst tilnefnd sem endurskoðendur stofnunarinnar af ríkisendurskoðun sbr. 7. gr. laga nr. 46/2016 um ríkisendurskoðanda og endurskoðun ríkisreikninga í desember 2018. Tilnefning okkar var samþykkt í janúar 2019 og hefur verið staðfest árlega síðan þá. Við höfum því verið endurskoðendur stofnunarinnar samfelld í sjö ár.

Reykjavík, 27. febrúar 2025.

PricewaterhouseCoopers ehf.

Arna G. Tryggvadóttir
lögiltur endurskoðandi

Yfirlit um afkomu

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

		2024	2023
	Skýr.		
Vaxtatekjur			
Vaxtatekjur og verðbætur af útlánnum til viðskiptavina reiknaðar með aðferð virkra vaxta.....		2.573.682	2.600.308
Vaxtatekjur af bankainnstæðum.....		77.468	77.487
Vaxtatekjur og verðbætur af markaðsskuldabréfum.....		19.297	28.847
		2.670.446	2.706.642
Vaxtagjöld			
Vaxtagjöld og verðbætur af lántökum.....		1.345.188	1.463.293
		1.325.258	1.243.349
	Hreinar vaxtatekjur		
		1.325.258	1.243.349
Aðrar rekstrartekjur			
Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum.....	6	453.500	456.800
Gengismunur.....	7	2.367	1.318
Gangvirðisbreytingar hlutabréfa.....		52.510	16.919
Hlutdeild í afkomu hlutdeildarféлага.....		46.556	(3.437)
Tekjur af fullnustueignum.....	13	0	4.395
Aðrar tekjur.....	8	188.771	180.940
		743.704	656.934
		2.068.962	1.900.283
	Hreinar rekstrartekjur		
		2.068.962	1.900.283
Önnur rekstrargjöld			
Veitt framlög til atvinnuráðgjafa.....		240.500	245.200
Veittir aðrir styrkir.....		121.325	100.590
Laun og launatengd gjöld.....	3,4	436.977	441.086
Annar rekstrarkostnaður.....		216.095	181.663
Rekstrarkostnaður fullnustueigna.....	13	1.925	2.485
Endurmat fullnustueigna.....		0	37.233
Afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna.....	15	24.354	24.354
Framlög í afskriftareikning útlána, lánsloforða og annarra krafna.....	22	(276.899)	164.172
		764.277	1.196.783
		1.304.685	703.500
	Afkoma ársins		
		1.304.685	703.500

Efnahagsreikningur

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

		31.12.2024	31.12.2023
Eignir	Skýr.		
Handbært fé.....	9	2.636.872	926.930
Markaðsskuldabréf.....	10	355.927	340.013
Aðrar kröfur.....		4.639	25.296
Hlutabréf.....	11	332.572	285.687
Fullnustueignir.....	13	10	10
Hlutdeildarfélag.....	12	968.970	904.568
Útlán til viðskiptavina.....	14	25.060.931	22.071.447
Varanlegir rekstrarfjármunir.....	15	757.442	781.796
Eignir samtals		30.117.363	25.335.747
Skuldir og eigið fé			
Lántökur og skuldabréfaútgáfur.....	16	23.406.323	19.901.162
Óráðstöfuð framlög.....		563.986	529.287
Aðrar skuldir.....		144.030	206.960
Skuldir samtals		24.114.339	20.637.408
Eigið fé			
Eiginfjárframlag.....		7.800.000	7.800.000
Uppsöfnuð afkoma.....	2,17	(1.796.976)	(3.101.661)
Eigið fé samtals		6.003.024	4.698.339
Skuldir og eigið fé samtals		30.117.363	25.335.747

Sjóðstreymi

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

	Skýr.	2024	2023
Rekstrarhreyfingar			
Afkoma tímabilsins.....		1.304.685	703.500
Rekstrarliðir sem hafa ekki áhrif á handbært fé:			
Hreinar vaxtatekjur.....		(1.325.258)	(1.243.349)
Gengismunur.....		(2.367)	(1.318)
Gangvirðisbreytingar hlutabréfa.....		(52.510)	(16.919)
Hlutdeild í afkomu hlutdeildarféлага.....		(46.556)	3.437
Endurmat fullnustueigna.....		0	37.233
Hagnaður af sölu hlutabréfa.....		(884)	0
Afskriftir rekstrarfjármuna.....	15	24.354	24.354
Framlög í afskriftareikning útlána, lánsloforða og annarra krafna.....	22	(276.899)	164.172
		<u>(375.435)</u>	<u>(328.889)</u>
Breytingar á rekstrartengdum eignum og skuldum:			
Afborganir útlána.....		2.045.370	1.667.310
Veitt lán.....		(4.336.205)	(3.171.593)
Kaup og sala fullnustueigna.....		0	34.100
Aðrar kröfur.....		(20.658)	54.710
Aðrar skuldir.....		(62.929)	(29.200)
Óráðstöfuð framlög.....		34.699	(152.182)
		<u>(2.715.158)</u>	<u>(1.925.743)</u>
Innborgaðir vextir.....		2.113.551	1.966.158
Greiddir vextir.....		(1.141.899)	(961.056)
Mótttekinn arður.....		8.743	6.885
		<u>(1.734.762)</u>	<u>(913.756)</u>
Handbært fé til rekstrar			
Fjárfestingarhreyfingar			
Hlutabréf.....		(11.338)	0
		<u>(11.338)</u>	<u>0</u>
Fjárfestingarhreyfingar			
		<u>(11.338)</u>	<u>0</u>
Fjármögnunarhreyfingar			
Afborganir af lántökum.....		(1.491.345)	(1.353.192)
Nýjar lántökur.....		4.965.395	1.516.250
		<u>3.474.050</u>	<u>163.058</u>
Fjármögnunarhreyfingar			
		<u>3.474.050</u>	<u>163.058</u>
Hækkun (lækkun) á handbæru fé		1.727.950	(750.698)
Gengismunur á handbæru fé.....		(18.008)	(8.709)
Handbært fé í ársbyrjun		926.930	1.686.337
Handbært fé í lok ársins.....		<u>2.636.872</u>	<u>926.930</u>
Fjárfestingarhreyfingar án greiðsluáhrifa			
Sala fullnustueigna og lánveiting fyrir söluverð.....		23.000	36.900

Fjármögnunarhreyfingar án greiðsluáhrifa

Uppgreiðsla eldri lántöku með nýrri lántöku.....

0

0

Yfirlit um breytingu eigin fjár

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

	Skýr.	Eiginfjár- framlag	Uppsöfnuð afkoma	Eigið fé samtals
Eigið fé 1. janúar 2023.....		7.800.000	(3.805.161)	3.994.839
Afkoma ársins 2023.....			703.500	703.500
Eigið fé 31. desember 2023.....		<u>7.800.000</u>	<u>(3.101.661)</u>	<u>4.698.339</u>
Afkoma 2024.....			1.304.685	1.304.685
Eigið fé 31. desember 2024.....		<u>7.800.000</u>	<u>(1.796.976)</u>	<u>6.003.024</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

1. Upplýsingar um stofnunina

Byggðastofnun er lánastofnun, kt. 450679-0389 og er megin starfsemi stofnunarinnar fólgin í útlánum og öðrum fjárhagslegum stuðningi auk þess að fylgjast með þróun byggðar á Íslandi, annast framkvæmd laga um pósthjónustu og hafa eftirlit með pósthjónustu. Lögheimili stofnunarinnar er að Sauðármýri 2, 550 Sauðárkróki.

2. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir

(a) Yfirlýsing um samræmi

Ársreikningurinn er gerður samkvæmt lögum nr. 123/2015 um opinber fjármál. Hann er gerður á grundvelli alþjóðlegra reikningsskilastaðla fyrir opinbera aðila sem miða við rekstrargrunn (e. accrual basis IPSAS, International Public Sector Accounting Standards, vísað til sem "IPSAS") sem voru í gildi í árslok 2024.

Stjórn og forstjóri Byggðastofnunar staðfestu ársreikninginn þann 27. febrúar 2025.

(b) Grundvöllur reikningsskilanna

Ársreikningurinn er gerður á grundvelli kostnaðarverðs, að undanskildum færslu hlutabréfa á gangvirði. Ársreikningurinn er í íslenskum krónum og allar fjárhæðir eru sýndar í þúsundum króna, nema þar sem annað er tilgreint.

(c) IPSAS-staðlar sem hafa verið gefnir út en ekki tekið gildi

Nokkrir IPSAS-staðlar hafa verið gefnir út en hafa ekki tekið gildi fyrir reikningsárið sem hófst 1. janúar 2024. Þessum stöðlum var ekki beitt við gerð ársreiknings Byggðastofnunar fyrir árið 2024. Staðlarnir eru eftirfarandi:

IPSAS 43 Leigusamningar

Staðallinn gildir fyrir reikningsár sem hefjast 1. janúar 2025 og síðar og kemur í stað IPSAS 13 Leigusamningar.

Beiting IPSAS 43 mun hafa þau áhrif að Byggðastofnun mun færa í efnahagsreikning leigueignir, sem endurspeglar rétt stofnunar til að nýta hinar leigðu eignir, og leiguskuldir, sem endurspeglar núvirtar skuldbindingar stofnunar til að greiða leigu yfir leigutíma. Byggðastofnun mun færa í rekstrarreikning afskriftir leigueigna og vaxtagjöld af leiguskuldum. Byggðastofnun mun geta nýtt undanþágu í IPSAS 43 frá þessum reglum vegna skammtímaleigusamninga og leigusamninga þar sem verðmæti undirliggjandi eignar er lítið.

Byggðastofnun mun beita IPSAS 43 frá og með 1. janúar 2025 miðað við aðferð uppsafnaðra áhrifa, þar sem leigueignir nema sömu fjárhæðum og leiguskuldir þann 1. janúar 2025, án áhrifa á eigið fé 1. janúar 2025, og án þess að breyta sammanburðarfjárhæðum vegna ársins 2024. Byggðastofnun hefur metið möguleg áhrif af upptöku IPSAS 43 á ársreikning fyrir árið 2025 og telur að miðað við þá rekstrarleigusamninga sem samstæðan var leigutaki að í árslok 2024 (sbr. skýr. 18) og forsendum um leigutíma (til 31.12.2030) og núvirðingarvexti (7,48%) sem stofnunin reiknar með, muni stofnunin færa í efnahagsreikning 1. janúar 2025 leigueignir og leiguskuldir að fjárhæð 10,7 milljónir króna. Þá mun stofnunin gjaldfæra í rekstrarreikning ársins 2025 afskriftir leigueigna að fjárhæð 2,6 milljónir króna og vaxtagjöld af leiguskuldum að fjárhæð 0,8 milljónir króna, í stað þess að gjaldfæra leigugreiðslur, sem eru áætlaðar á árinu 2025 að fjárhæð 3,1 milljónir króna, án tillits til verðlagsbreytinga í framtíðinni. Þessar fjárhæðir kunna að breytast þegar innleiðingu stofnunar á IPSAS 43 verður lokið á árinu 2025 en einnig ef umfang og forsendur leigusamninga stofnunar breytast á árinu 2025.

IPSAS 44 Fastafjármunir til sölu og aflögð starfsemi

Staðallinn gildir fyrir reikningsár sem hefjast 1. janúar 2025 og síðar. Hann tilgreinir reikningsskilaaðferðir fyrir fastafjármuni sem eru til sölu og hvaða kröfur eru gerðar vegna framsetningar og upplýsinga í reikningsskilum um slíkar eignir og aflagða starfsemi.

Samkvæmt IPSAS 44 ber að flokka fastafjármuni sem „til sölu“ ef bókfært verð þeirra verður endurheimt aðallega með því að selja þá. Til að slíkt teljist vera tilfellið þurfa viðkomandi eignir að vera tilbúnar til tafarlausrar sölu í núverandi ástandi, og einungis háð venjubundnum ákvæðum sem gilda um sölu slíkra eigna, og að sala þeirra sé talin mjög líkleg. Sala telst mjög líkleg þegar stjórnendur sem ráða því hvort eignirnar verði seldar eða ekki hafa skuldbundið sig við söluáætlun vegna viðkomandi eigna, þær eru auglýstar til sölu með virkum hætti sölu, söluverð á verði sem er sanngjarnt með tilliti til núverandi gangvirðis þeirra, þess væri vænt að salan uppfylli skilyrði fyrir færslu sem fullgild sala innan við ár frá flokkunardegi (þó með tilteknum undantekningum), og aðgerðir sem þarf að framkvæma til að ljúka við söluáætlunina gefa til kynna að það sé ólíklegt að mikilvægar breytingar verði gerðar á áætluninni eða að hún verði dregin til baka.

Byggðastofnun mun beita IPSAS 44 framvirkt frá og með 1. janúar 2025. Stofnun hefur metið möguleg áhrif af upptöku staðalsins á ársreikning stofnunarinnar fyrir árið 2025 og telur að engir fastafjármunir sem eru eignfærðir í árslok 2024 uppfylli skilyrði staðalsins fyrir flokkun sem „til sölu“. Að öllu óbreyttu mun IPSAS 44 því ekki hafa nein áhrif á ársreikning stofnunarinnar fyrir árið 2025.

IPSAS 45 Varanlegir rekstrarfjármunir

Staðallinn gildir fyrir reikningsár sem hefjast 1. janúar 2025 og síðar og kemur í stað IPSAS 17 Varanlegir rekstrarfjármunir.

IPSAS 45 bætir við nýjum leiðbeiningum um arfleifðareignir, innviðaeignir og mat varanlegra rekstrarfjármuna. Stofnunin hefur metið möguleg áhrif af upptöku staðalsins á ársreikning stofnunar fyrir árið 2025 og telur að staðallinn mun að öllu óbreyttu ekki hafa nein áhrif á ársreikning stofnunar fyrir árið 2025.

IPSAS 46 Mat og mælikvarðar

Staðallinn gildir fyrir reikningsár sem hefjast 1. janúar 2025 og síðar. Hann veitir nýjar og ítarlegar leiðbeiningar á einum stað um hvernig almennum matsgrunnum skyldu beitt í framkvæmd. Stofnunin hefur metið möguleg áhrif af upptöku staðalsins á ársreikning stofnunar fyrir árið 2025 og telur að staðallinn mun að öllu óbreyttu ekki hafa nein áhrif á ársreikning stofnunar fyrir árið 2025.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Eftirfarandi staðlar munu gilda frá fyrir reikningsár sem hefjast 1. janúar 2026 og síðar. Vinna við að meta áhrif þeirra er í gangi en er ekki lokið:
IPSAS 47 Tekjur;
IPSAS 48 Tilfærsluútgjöld.

Eftirfarandi staðlar og breytingar á staðli munu gilda síðar og að öllu óbreyttu munu þeir ekki hafa nein áhrif á ársreikning stofnunar á því ári þegar þau taka gildi.

IPSAS 49 Eftirlaunasjóðir (gildir frá 1. janúar 2026);

IPSAS 50 Rannsóknir og mat á jarðefnaauðlindum og breytingar á staðli IPSAS 12 Birgðir (Kostnaður við að fjarlægja úrgangsefni á framleiðslustigi í ofanjarðarnámu) (gilda frá 1. janúar 2027).

(d) Reikningshaldslegt mat og ákvarðanir

Við gerð þessara reikningsskila hafa stjórnendur tekið ákvarðanir sem byggja á mati og gefnum forsendum sem hafa áhrif á beitingu reikningsskilaaðferða og birtar fjárhæðir eigna, skulda, tekna og gjalda sem fram koma í reikningsskilunum. Stjórnendur byggja mat sitt á fyrri reynslu og öðrum þáttum sem taldir eru skynsamlegir miðað við aðstæður, en endanlegar niðurstöður kunna að vera frábrugðnar þessu mati.

Mat og forsendur þess eru í stöðugri endurskoðun hjá stjórnendum. Breytingar á reikningshaldslegu mati eru færðar á því tímabili sem breytingin á sér stað.

Helstu óvissuþættirnir eru mat á afskriftareikningi útlána, lánsloforða og annarra krafna og mat á virði hlutabréfa og fullnustueigna.

Samkvæmt reglum IPSAS ber stjórnendum að meta hvort lántökur og lánveitingar séu ívilnandi við upphaflega færslu þeirra í bókhaldi. Einnig ber þeim að meta hvort veitt lánsloforð fela í sér loforð um að veita lán á vöxtum sem eru undir markaðsvöxtum. Jákvæð niðurstaða slíks mats hefur ákveðnar reikningshaldslegar afleiðingar í för með sér. Stjórnendur Bygðastofnunar hafa framkvæmt þetta mat og komist að niðurstöðu um að umfang ívilnandi útlána og lánsloforða sem voru útistandandi hjá Bygðastofnun 31. desember 2024 var óverulegt. Eftirfarandi aðferðir voru notaðar við matið:

- Lántökur voru metnar út frá því hvort vaxtaálag ofan á ríkistryggð skuldabréf væri undir vaxtaálagi skráðra skuldabréfa útgefin af Bygðastofnun í síðustu viðskiptum. Fyrir lántökur í erlendum myntum var kannað hvort vaxtaálag ofan á LIBOR væri undir skuldatryggingarálagi (CDS) íslenska ríkisins.

- Vegna útlána og lánsloforða, voru markaðskjör skilgreind sem þau kjör sem lánveitendum Bygðastofnunar byðist hjá öðrum íslenskum lánastofnunum. Gert var ráð fyrir að markaðskjör útlána væru samtala grunnvaxta og álags vegna útlánaáhhættu. Fyrir lán í íslenskum krónum voru grunnvextir ákvarðaðir sem lágstu vextir á lánamarkaði skv. Seðlabanka Íslands og notast var við LIBOR-vexti fyrir lán í erlendum myntum. Vaxtaálag vegna útlánaáhhættu var metið byggt á lánshæfismati viðkomandi lánveitanda og veðstöðu.

(e) Verðtryggðar eignir og skuldir og eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum

Áfallinn gengismunur og verðbætur á höfuðstól eigna og skulda eru færðar á ársreikningnum. Verðtryggðar eignir og skuldir eru færðar miðað við vísitölur sem tóku gildi 1. janúar 2025. Útlán og lántökur í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á síðasta skráða miðgengi Seðlabanka Íslands í lok desember 2024. Innistæður á gjaldeyrisreikningum í íslenskum bönkum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á síðasta skráða kaupgengi viðkomandi viðskiptabanka. Gengismunur sem myndast er færður í yfirliti um afkomu og efnahagsreikning.

Miðgengi Seðlabanka Íslands í lok tímabilsins:	31.12.2024	31.12.2023
USD	138,20	136,20
DKK	19,30	20,19
JPY	0,88	0,96
EUR	143,90	150,50
Kaupgengi Arion banka í lok tímabilsins:		
USD	138,13	135,40
JPY	0,87	0,96
EUR	143,40	149,57
Kaupgengi Landsbankans í lok tímabilsins:		
EUR	143,37	149,55
Kaupgengi Íslandsbanka í lok tímabilsins:		
USD	138,05	135,31
JPY	0,88	0,96
EUR	143,43	149,60
Vísitölur í upphafi tímabils:		
Vísitala neysliverðs til verðtryggingar	1.1.2025 634,7	1.1.2024 605,8

(f) Handbært fé

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Til handbærs fjár í efnahagsreikningi og við gerð sjóðstreymis teljast bankainnstæður.

(g) Markaðsskuldabréf

Markaðsskuldabréf samanstanda af ríkisskuldabréfum. Þau eru færð upphaflega á gangvirði, sem er kaupverðið, auk viðskiptakostnaðar sem má rekja beint til kaupanna. Þau eru síðan metin á afskrifuðu kostnaðarverði þar sem samningsbundið sjóðstreymi þeirra felur í sér eingöngu endurgreiðslu höfuðstóls og vaxta og markmið Bygðastofnunar með eignarhald á þeim er að uppfylla kröfur Seðlabanka Íslands um að eiga laust fé til að mæta skuldbindingum við álagsaðstæður næstu 30 daga. Stofnunin gerir ekki ráð fyrir sölu þessara skuldabréfa nema slíkar álagsaðstæður komi upp og markmiðið með eignarhaldinu felur ekki í sér tíðrar sölu á markaðsskuldabréfum að verulegu virði. Áfallnir vextir og verðbætur eru taldir með í bókfærðu verði skuldabréfanna og eru færð undir liðnum „Vaxtatekjur og verðbætur af markaðsskuldabréfum“ í yfirliti um afkomu.

(h) Eignarhlutir í félögum

Hlutdeildarfélög, eru félög þar sem stofnunin hefur veruleg áhrif á fjármála- og rekstrarlegar ákvarðanir án þess að hafa yfirráð yfir ákvörðunum þess. Veruleg áhrif eru alla jafna til staðar þegar stofnunin á 20-50% eignarhlut í öðrum félögum. Sé eignarhluti undir 20% en Bygðastofnun með aðila í stjórn félags þá er félagið skilgreint sem hlutdeildarfélag. Stofnunin færir fjárfestingar í hlutdeildarfélögum með hlutdeildaraðferð.

Eignarhlutir í öðrum félögum eru færðir á gangvirði í gegnum afkomu. Gangvirðisbreytingar eru færðar í yfirliti um afkomu og efnahagsreikning.

(i) Fullnustueignir

Fullnustueignir sem eru fasteignir eru færðar á því sem lægra er af kostnaðarverði eða áætluðu söluverði að frádragnum sölukostnaði. Sumar þessara fasteigna eru leigðar út en útleiga þeirra er tilfallandi á meðan þær eru í söluferli.

(j) Útlán til viðskiptavina

Útlán til viðskiptavina eru færð upphaflega á gangvirði, sem er yfirleitt lánsfjárhæðin, auk viðskiptakostnaðar sem má rekja beint til lánveitinga og að frádragnum lántökugjöldum sem Bygðastofnun innheimtir við lánveitingu. Útlán eru síðan metin á afskrifuðu kostnaðarverði þar sem samningsbundið sjóðstreymi þeirra felur í sér eingöngu endurgreiðslu höfuðstóls og vaxta og markmið Bygðastofnunar með eignarhald á þeim er að innheimta samningsbundið sjóðstreymi þeirra. Áfallnir vextir og verðbætur eru taldir með í bókfærðu verði útlána og eru færð undir liðnum „Vaxtatekjur og verðbætur af útlánunum til viðskiptavina“ í yfirliti um afkomu. Lántökugjöld eru tekjufærð yfir lánstíma með aðferð virkra vaxta.

Útlán eru afskrifuð þegar ekki eru raunhæfar væntingar um endurheimtur. Þetta á yfirleitt við þegar stofnunin metur sem svo að lántaki hafi ekki eignir eða tekjur til að standa undir því sjóðstreymi sem þarf til að endurgreiða fjárhæðirnar sem stendur til að afskrifa. Þetta mat fer fram á grundvelli einstakra eigna. Afskrifuð útlán kunna engu að síður að vera innheimt með fullnustuaðgerðum.

(k) Afskriftarreikningur útlána, lánsloforða og annarra krafna

Afskriftarreikningur er myndaður til að mæta þeirri áhættu sem fylgir útlánastarfsemi, en hér er ekki um endanlega afskrift að ræða. Afskriftarreikningur er færður vegna útlána, lánsloforða og annarra krafna. Hann er færður í efnahagsreikningi til lækunar á útlánunum og öðrum kröfum en meðal annarra skulda vegna lánsloforða. Framlög í afskriftarreikning eru færð til gjalda í yfirliti um afkomu að frádragnum endurgreiðslum vegna áður afskrifaðra útlána og krafna.

Fjárhæð afskriftarreiknings á hverjum tíma er metin í samræmi við vænt útlánatöp, þar sem tekið er tillit til liðinna atburða, núverandi ástands og spá um efnahagsleg skilyrði í framtíðinni, út frá áreiðanlegum og nærtækum upplýsingum. Matið endurspeglar núvirði fjárvöntunar vegna mögulegra vanefnda, annaðhvort vegna atburða sem verða á næstu 12 mánuðum frá reikningsskiladegi eða vegna allra atburða sem verða á líftíma fjáreignar, eftir því hvort veruleg aukning hefur átt sér stað á útlánaáhættu fjáreignar á reikningsskiladegi samanborið við þá útlánaáhættu sem var við upphaflega færslu hennar í bókhaldi. Við útreikning væntra útlánatapa er tekið tillit til tímavirðis peninga og breytilegra sviðsmynda um framtíðarhorfur. Fjallað er um aðferðir og forsendur við mat á væntu útlánatapi í skýringu 22.

(l) Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir til eignar á kostnaðarverði að frádragnum afskriftum. Endurbætur eru eignfærðar ef líklegt er að þær skili stofnuninni framtíðarhagnaði og hægt er að meta kostnaðinn á áreiðanlegan hátt. Allur viðhaldskostnaður er gjaldfærður í yfirliti um afkomu þegar til hans er stofnað. Afskriftir eru miðaðar við áætlaðan nýtingartíma einstakra varanlegra rekstrarfjármuna og reiknaðar sem fastur árlegur hundradshluti af stofnverði, að frádragnum áætluðu hrakvirði, miðað við eignarhaldstíma á árinu.

(m) Lántökur og skuldabréfaútgáfur

Lántökur og skuldabréfaútgáfur eru færðar upphaflega á gangvirði, sem er yfirleitt lánsfjárhæðin, að frádragnum áföllnum viðskiptakostnaði sem má rekja beint til lántaka og skuldabréfaútgáfa. Lántökur og skuldabréfaútgáfur eru síðan metnar á afskrifuðu kostnaðarverði. Áfallnir vextir og verðbætur eru taldir með í bókfærðu verði lántaka og skuldabréfaútgáfa og eru skráð undir liðnum „Vaxtagjöld og verðbætur af lántökum“ í yfirliti um afkomu. Lántökugjöld sem stofnunin greiðir, ef einhver, eru gjaldfærð yfir lánstíma með aðferð virkra vaxta.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

(n) Leigutaka

Sem leigutaki flokkar Byggðastofnun leigusamninga sem rekstrarleigu eða fjármögnunarleigu. Leigusamningur flokkast sem fjármögnunarleiga ef því sem næst öll áhætta og ávinningur sem fylgja eignarhaldi flyst til Byggðastofnunar. Annars flokkast samningur sem rekstrarleiga og eru leigugjöld færð meðal rekstrargjalda í yfirliti um afkomu með línulegri aðferð á leigutímanum.

(o) Tekjur

Vaxtatekjur eru færðar í yfirliti um afkomu með aðferð virkra vaxta.

Arðstekjur eru færðar þegar réttur stofnunarinnar til innheimtu liggur fyrir.

Leigutekjur af útleigu fullnustueigna eru færðar samkvæmt línulegri aðferð á leigutímanum.

Framlag ríkissjóðs

Byggðastofnun fær framlag frá ríkissjóði á grundvelli fjárlaga. Um er að ræða eiginfjárframlag, framlag vegna almenns rekstrar hennar og atvinnuráðgjafa á landsbyggðinni og framlag sem ætlað er til styrkveitinga í samræmi við byggðaáætlun eða aðra liði á fjárlögum.

Byggðastofnun færir mótteknar fjárhæðir frá ríkissjóði sem eiginfjárframlag þegar um er að ræða greiðslur sem ríkissjóður innir af hendi til stofnunarinnar í stöðu sinni sem eigandi hennar og leiðir til hækkunar á hlutdeild ríkissjóðs í hreinum eignum stofnunarinnar.

Framlag vegna almenns rekstrar Byggðastofnunar og atvinnuráðgjafar á landsbyggðinni er fært til tekna eftir því sem greiðslur berast nema þegar um er að ræða framlag samkvæmt fjárukalögum, en það er fært til tekna við samþykkt Alþingis á fjárukalögum og er fjárhæðin færð sem krafa í efnahagsreikningi þar til hún hefur verið greidd til stofnunarinnar. Veitt framlög og aðrir styrkir eru færð til gjalda í yfirliti um afkomu þegar þeir eru greiddir út.

Framlag sem ætlað er til styrkveitinga í samræmi við byggðaáætlun á fjárlögum er fært sem krafa og skuld í efnahagsreikningi þegar greiðslur berast. Þetta framlag er ekki fært í gegnum yfirliti um afkomu vegna þess að Byggðastofnun hefur ekki ákvörðunarvald um útteilingu þess, sem er háð ákvörðun ráðherra eða nefndar. Styrkveitingar vegna þessa framlags eru ekki heldur í gegnum yfirliti um afkomu.

3. Laun og launatengd gjöld

	2024	2023
Laun	344.134	337.936
Lífeyrissjóðsframlög	57.568	60.910
Tryggingagjald	24.963	24.518
Breyting á áunnu orlofi	22	3.927
Áunnar launauppbætur	3.848	8.017
Önnur launatengd gjöld	6.443	5.778
Laun og launatengd gjöld alls	436.977	441.086

Á árinu störfuðu 28 starfsmenn hjá stofnuninni m.v. heilsársstörf. Þann 31. desember 2024 voru 26 starfsmenn á launaskrá hjá stofnuninni og heilsdagsstöðugildi voru 26.

4. Þóknarir til stjórnar, endurskoðunarnefndar og forstjóra

Laun til stjórnar Byggðastofnunar, endurskoðunarnefndar og forstjóra greinast þannig:

	2024	2023
Óli Halldórsson, stjórnarformaður frá 16.04.2024	3.588	2.223
Ágústa Katrín Guðmundsdóttir, endurskoðunarnefnd	636	565
Ása Kristbjörg Karlsdóttir, endurskoðunarnefnd frá 6.6.2024	330	0
Guðný Hildur Magnúsdóttir, stjórnarmaður frá 16.04.2024	1.452	0
Gunnar Þorgeirsson, stjórnarmaður til 27.4.2023	0	604
Halldóra K. Hauksdóttir, stjórnarmaður	2.522	3.433
Haraldur Benediktsson, stjórnarmaður frá 27.4.2023	1.942	1.294
Jónína Björk Óskarsdóttir, stjórnarmaður til 16.04.2024	661	1.884
Karl Björnsson, stjórnarmaður	1.942	1.884
Kristbjörg H. Kristbergisdóttir, endurskoðunarnefnd til 6.6.2024	291	657
Magnús Björn Jónsson, stjórnarformaður til 27.4.2023	0	1.220
María Hjálmarsdóttir, stjórnarmaður og endurskoðunarnefnd frá 6.6.2024	2.272	1.884
Oddný Árnadóttir, stjórnarmaður frá 16.04.2024	1.371	0
Rúnar Þór Guðbrandsson, stjórnarmaður frá 27.4.2023 til 16.04.2024	661	1.294
Sigurjón Þórðarson, varamaður í stjórn til 16.04.2024	403	715
Valgerður Rún Benediktisdóttir, varamaður í stjórn	81	0
Arnar Már Elíasson, forstjóri	21.389	20.478
Þóknarir til stjórnar, endurskoðunar- og forstjóra samtals	39.540	38.136

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

5. Þóknanir endurskoðenda

	2024	2023
Endurskoðun ársreiknings og könnun árshlutauppgjörs	19.681	10.289
Önnur þjónusta endurskoðunartengt	575	0
Önnur sérfræðiþjónusta/innri endurskoðun	1.564	3.902
Þóknanir endurskoðenda samtals	<u>21.820</u>	<u>14.191</u>

6. Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum og annað framlag ríkissjóðs

Framlag skv. fjárlögum

	2024	2023
Byggðastofnun	213.000	211.600
Atvinnuráðgjafar á landsbyggðinni	240.500	245.200
Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum	<u>453.500</u>	<u>456.800</u>

Framlög ríkissjóðs sem fara í gegnum efnahagsreikning

	2024	2023
Framlag ríkissjóðs v. Sóknaráætlana landshluta	781.600	792.600
Framlag ríkissjóðs v. flutningsjöfnunarstyrkja	170.000	172.000
Framlag ríkissjóðs v. aðgerðar A.9 í byggðaaáætlun	17.000	15.000
Framlag ríkissjóðs v. aðgerðar A.10 í byggðaaáætlun	0	12.850
Framlag ríkissjóðs v. aðgerðar B.7 í byggðaaáætlun	111.000	0
Framlag ríkissjóðs v. aðgerðar C.1 í byggðaaáætlun	130.000	130.000
Framlag ríkissjóðs v. umhverfistengdra verkefna landshlutasamtaka	100.000	0
Framlag ríkissjóðs v. Brothættra byggða	120.000	120.000
Framlag ríkissjóðs v. Byggðarannsóknasjóðs	12.000	7.000
Framlag ríkissjóðs v. styrkja til meistarana	1.000	0
Annað framlag ríkissjóðs samtals	<u>1.442.600</u>	<u>1.249.450</u>

Veittir styrkir af framlagi ríkissjóðs sem fara í gegnum efnahagsreikning.

	2024	2023
Styrkir vegna sóknaráætlana landshluta	803.076	957.843
Styrkir vegna flutningsjöfnunar olíuvara	171.697	174.712
Styrkir vegna aðgerðar A.9 í byggðaaáætlun	19.856	29.068
Styrkir vegna aðgerðar A.10 í byggðaaáætlun	1.880	22.000
Styrkir vegna aðgerðar B.7 í byggðaaáætlun	2.700	0
Styrkir vegna aðgerðar B.8 í byggðaaáætlun	21.880	9.000
Styrkir vegna aðgerðar C.1 í byggðaaáætlun	155.058	77.630
Styrkir til umhverfistengdra verkefna landshlutasamtaka	100.000	0
Styrkir til meistarana	(725)	0
Styrkir vegna Byggðarannsóknasjóðs	12.990	12.910
Veittir styrkir alls	<u>1.288.412</u>	<u>1.283.163</u>

Óúthlutaðir styrkir vegna annars framlags ríkissjóðs eru færðir á efnahagsreikning.

Kostnaður Byggðastofnunar vegna verkefnisins Brothættra byggðir nam 126.135 þúsund krónum á tímabilinu og er færður í rekstrarreikning. Tekjur námu 126.135 þúsund krónum og eru færðar meðal annarra rekstrartekna.

7. Gengismunur

	2024	2023
Gengismunur af útlánum	(113.471)	(46.459)
Gengismunur af gjaldeyrisreikningum	(18.008)	(8.709)
Gengismunur af kröfum	10	(39)
Gengismunur af lántökum	133.835	56.525
	<u>2.367</u>	<u>1.318</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

8. Aðrar rekstrartekjur

	2024	2023
Endurgreiddur kostnaður vegna Brothættra byggða	126.135	117.368
Endurgreiddur ýmiss útlagður kostnaður	46.381	51.505
Arður og hagnaður af hlutabréfum	9.626	6.885
Innheimtutekjur	2.278	2.988
Tekjur vegna rekstrarfjármuna	2.633	2.194
Annað	1.717	0
	<u>188.771</u>	<u>180.940</u>

9. Handbært fé

	31.12.2024	31.12.2023
Bankainnstæður í íslenskum krónum	1.753.368	403.324
Bankainnstæður í erlendra mynt	883.504	523.606
Bankainnstæður samtals	<u>2.636.872</u>	<u>926.930</u>

10. Markaðsskuldabréf

	31.12.2024	31.12.2023
Ríkisskuldabréf RIKS 37 0115	355.927	340.013
	<u>355.927</u>	<u>340.013</u>

11. Hlutabréf

31.12.2024	Eignarhluti	Nafnverð	Bókf. verð
Ásgarður hf. eignarhaldsfélag, Egilsstaðir	13,78%	15.000	46.456
Borg, saumastofa ehf., Húnaþing vestra	19,82%	170	0
Fiskvinnslan Drangur ehf., Drangsnes	4,08%	1.000	2.093
Hótel Flúðir ehf., Flúðir	4,77%	1.194	10.999
P/F Smyril-line, Færeyjar (1.868 þús. DKK)	1,67%	36.051	177.133
Samkaup hf., Reykjanesbær	2,77%	10.801	86.947
Snorri Þorfinnsson ehf., Hofsóss	19,89%	12.000	0
Tröllasteinn ehf., Laugar	19,72%	7.000	8.647
Yrkjar ehf., Eyja- og Miklaholtshreppur	6,21%	1.800	297
Hlutabréf, samtals		<u>85.016</u>	<u>332.572</u>

31.12.2023	Eignarhluti	Nafnverð	Bókf. verð
Ásgarður hf. eignarhaldsfélag, Egilsstaðir	13,78%	15.000	35.650
Borg, saumastofa ehf., Húnaþing vestra	19,82%	170	0
Fánasmiðjan ehf., Ísafjörður	9,95%	4.167	1.144
Fiskmarkaður Hólmavíkur ehf., Hólmavík	15,56%	278	2.726
Fiskvinnslan Drangur ehf., Drangsnes	4,08%	1.000	2.010
Hótel Flúðir ehf., Flúðir	4,77%	1.194	0
P/F Smyril-line, Færeyjar (1.868 þús. DKK)	1,67%	37.723	151.212
Samkaup hf., Reykjanesbær	2,77%	10.801	83.681
Snorri Þorfinnsson ehf., Hofsóss	19,89%	12.000	0
Tröllasteinn ehf., Laugar	19,72%	7.000	7.762
Yrkjar ehf., Eyja- og Miklaholtshreppur	6,21%	1.800	1.502
Hlutabréf, samtals		<u>91.133</u>	<u>285.687</u>

Hlutabréf eru færð á gangvirði í gegnum afkomu, þar sem gangvirði er ákvarðað samkvæmt útreikningum á innra virði félaganna.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

12. Hlutdeildarfélög

Byggðastofnun leggur hlutdeildarfélögum hlutafé í samræmi við lögbundið hlutverk stofnunar en ekki með það að aðalmarkmiði að skapa fjárhagslegan ávinning á þann hátt sem hagnaðardrifið fyrirtæki myndi gera.

31.12.2024

	Eignarhluti	Nafnverð	Bókf. verð
Ámundakinn ehf., Blönduós	23,91%	58.699	103.983
Eignarhaldsfélag Suðurlands hf., Selfoss	40,00%	109.142	48.600
Eignarhaldsf. Suðurnesja hf., Reykjanesbær	19,03%	96.840	82.234
Fjárfestingafélagið Hvammur ehf., Búðardalur	29,07%	8.309	12.131
Fasteignafélagið Kirkjuból ehf., Stöðvarfjörður	30,00%	7.124	1
Fjallalamb hf., Kópasker	21,26%	27.344	1
Fjárfestingafélagið Vör hf., Neskaupstaður	40,00%	49.757	169.777
Hvetjandi hf. eignarhaldsfélag, Ísafjörður	39,14%	100.448	98.213
Molta ehf., Akureyri	30,00%	50.000	41.329
Nes listamiðstöð ehf., Skagaströnd	35,71%	5.000	4.467
Útgerðarfélagið Skúli ehf., Dranganes	38,02%	30.755	83.952
Þörungaverksmiðjan hf., Reykhólar	27,67%	7.919	324.282
Hlutdeildarfélög, samtals		551.338	968.970

31.12.2023

	Eignarhluti	Nafnverð	Bókf. verð
Ámundakinn ehf., Blönduós	23,24%	53.437	100.906
Dýralíf ehf., Egilsstaðir	33,81%	4.000	507
Eignarhaldsfélag Suðurlands hf., Selfoss	40,00%	109.142	48.782
Eignarhaldsf. Suðurnesja hf., Reykjanesbær	19,03%	96.840	87.736
Fjárfestingafélagið Hvammur ehf., Búðardalur	24,85%	16.919	7.379
Fasteignafélagið Kirkjuból ehf., Stöðvarfjörður	30,00%	7.124	1
Fjallalamb hf., Kópasker	21,26%	27.344	1
Fjárfestingafélagið Vör hf., Neskaupstaður	40,00%	49.757	153.476
Hvetjandi hf. eignarhaldsfélag, Ísafjörður	38,17%	100.448	95.483
Molta ehf., Akureyri	30,00%	50.000	39.482
Nes listamiðstöð ehf., Skagaströnd	35,71%	5.000	4.243
Útgerðarfélagið Skúli ehf., Dranganes	38,02%	30.755	82.474
Þörungaverksmiðjan hf., Reykhólar	27,67%	7.919	284.098
Hlutdeildarfélög, samtals		558.687	904.568

13. Fullnustueignir

	31.12.2024	31.12.2023
Fasteignir	10	10
	10	10

	F. mat	Stærð m ²
Strandarvegur 29-33, Seyðisfirði	17.700	601,0
	17.700	601,0

Fullnustueignir eru bókfærðar í ársreikningi á 10 þúsund krónur.

	2024	2023
Fjöldi fullnustueigna í eigu Byggðastofnunar í ársbyrjun	1	3
Fullnustueignir innleystar til fullnustu krafna á tímabilinu	0	1
Fullnustueignir seldar á tímabilinu	0	(1)
Fullnustueignir í eigu Byggðastofnunar í lok tímabilsins	1	3

Rekstur fullnustueigna

	2024	2023
Leigutekjur	0	4.395
Rekstrarkostnaður	(1.925)	(2.485)
	(1.925)	1.910

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

14. Útlán til viðskiptavina

	31.12.2024	31.12.2023
Sundurliðun eftir myntum		
Útlán í íslenskum krónum	23.091.114	20.503.170
Útlán í erlendum myntum	2.812.906	2.664.010
Afskriftarreikningur útlána	(843.089)	(1.095.733)
	<u>25.060.931</u>	<u>22.071.447</u>
Sundurliðað eftir lántakendum:	31.12.2024	31.12.2023
Bæjar- og sveitarfélög	0,00%	0,00%
Einstaklingar	30,63%	28,91%
Sundurliðað eftir atvinnugreinum:		
Þjónustustarfsemi	31,30%	33,14%
Sjávarútvegur	9,95%	10,41%
Iðnaður	7,33%	8,16%
Landbúnaður	20,79%	19,38%
Fjármálastofnanir	0,00%	0,00%
	<u>100%</u>	<u>100%</u>
	31.12.2024	31.12.2023
Gjaldkræfar kröfur	310.313	302.991
Allt að 3 mánuðum	395.589	152.631
Yfir 3 mán. og allt að 1 ári	1.450.501	1.372.058
Yfir 1 ár og allt að 5 árum	6.864.873	6.337.614
Yfir 5 ár	16.039.654	13.906.153
	<u>25.060.931</u>	<u>22.071.447</u>

15. Varanlegir rekstrarfjármunir

Aðalmarkmið Byggðastofnunar við eignarhald á varanlegum rekstrarfjármunum er að sinna lögbundið hlutverk stofnunar en ekki að skapa fjárhagslegan ávinning á þann hátt sem hagnaðardrifið fyrirtæki myndi gera.

Varanlegir rekstrarfjármunir greinast þannig:

2024	Fasteignir	Bifreiðar	Húsgögn, innr. og tæki	Samtals
Stofnverð 1/1	831.447	22.536	20.590	874.572
Afskrifað alls 1/1	(64.577)	(13.444)	(14.756)	(92.777)
Bókfært verð 1/1	<u>766.870</u>	<u>9.092</u>	<u>5.834</u>	<u>781.796</u>
Afskrifað á árinu	(16.629)	(3.607)	(4.118)	(24.354)
Bókfært verð 31/12	<u>750.241</u>	<u>5.485</u>	<u>1.716</u>	<u>757.442</u>
Stofnverð alls 31/12	831.447	22.536	20.590	874.572
Afskrifað alls 31/12	(81.206)	(17.051)	(18.874)	(117.131)
Bókfært verð 31/12	<u>750.241</u>	<u>5.485</u>	<u>1.716</u>	<u>757.442</u>
Afskriftarhlutföll	2%	20%	20%	
2023	Fasteignir	Bifreiðar	Húsgögn, innr. og tæki	Samtals
Stofnverð 1/1	831.447	22.536	20.590	874.572
Afskrifað alls 1/1	(47.948)	(9.837)	(10.638)	(68.423)
Bókfært verð 1/1	<u>783.499</u>	<u>12.699</u>	<u>9.952</u>	<u>806.150</u>
Afskrifað á árinu	(16.629)	(3.607)	(4.118)	(24.354)
Bókfært verð 31/12	<u>766.870</u>	<u>9.092</u>	<u>5.834</u>	<u>781.796</u>
Stofnverð alls 31/12	831.447	22.536	20.590	874.572
Afskrifað alls 31/12	(64.577)	(13.444)	(14.756)	(92.777)
Bókfært verð 31/12	<u>766.870</u>	<u>9.092</u>	<u>5.834</u>	<u>781.796</u>
Afskriftarhlutföll	2%	20%	20%	

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Fasteignir stofnunarinnar eru metnar með eftirgreindum hætti. Til samanburðar er bókfært verð eignanna.

31.12.2024	Fasteigna- mat	Brunabótamat	Bókfært verð
Háahlíð 4, Sauðárkróki	85.350	119.100	8.572
Sauðármýri 2, Sauðárkróki	167.850	789.100	741.669
	<u>253.200</u>	<u>908.200</u>	<u>750.241</u>

31.12.2023	Fasteigna- mat	Brunabótamat	Bókfært verð
Háahlíð 4, Sauðárkróki	77.500	113.200	8.901
Sauðármýri 2, Sauðárkróki	154.800	792.200	757.969
	<u>232.300</u>	<u>905.400</u>	<u>766.870</u>

16. Lántökur og skuldabréfaútgáfur

Skuldabréf Byggðastofnunar eru með ríkisábyrgð.

Sundurliðun eftir tegund	31.12.2024	31.12.2023
Verðtryggðar skuldabréfaútgáfur	8.889.378	9.528.394
Verðtryggðar lántökur	3.505.489	0
Óverðtryggðar lántökur	7.278.311	7.159.923
Erlendar lántökur og lántökur í erl. myntum	3.733.145	3.212.846
	<u>23.406.323</u>	<u>19.901.162</u>

Lántökur sundurliðast þannig eftir eftirstöðvatíma:

	31.12.2024	31.12.2023
Gjaldkræft	0	0
Allt að 3 mánuðum	1.039.423	642.131
Yfir 3 mán. og allt að 1 ári	2.117.010	1.888.139
Yfir 1 ár og allt að 5 árum	9.332.444	7.998.442
Yfir 5 ár	10.917.446	9.372.450
	<u>23.406.323</u>	<u>19.901.162</u>

Lántökur skiptast þannig eftir mynt:

Greiðslu- skilmálar	Loka gjalddagi	Vaxtakjör	31.12.2024	31.12.2023
ISK Jafnar gr.	2030-2039	1,96-5,0% verðtr.	12.394.867	9.528.394
ISK óvtr Jafnar gr.	2035-2037	2,7-6,8% óvtr.	5.772.467	6.150.296
ISK óvtr Jafnar gr.	2039	Reibor +0,5-0,85%	1.505.844	1.009.627
USD .. Jafnar gr.	2036	Libor + 1,5%	468.929	487.650
JPY ... Jafnar gr.	2030	1,00%	186.801	236.838
EUR .. Jafnar afb.	2025	Euribor +1,35%	115.325	241.439
EUR .. Kúlulán	2025	0,60%	525.849	549.967
EUR .. Jafnar gr.	2035-2039	Euribor + 0,9-1,8%	1.862.181	1.030.859
EUR .. Jafnar gr.	2030-2036	0,5-0,7%	574.060	666.092
			<u>23.406.323</u>	<u>19.901.162</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

2024	Ársbyrjun	Greiðslu- flæði	Vaxta- gjöld	Gengis- munur	Árslok
Verðtryggðar skuldabréfaútgáfur	9.528.394	(1.351.734)	712.718	0	8.889.378
Erlend lántaka og lán í erl. myntum	3.212.846	528.883	125.251	(133.835)	3.733.145
Óverðtryggðar lántökur	7.159.923	(290.379)	408.768	0	7.278.311
Verðtryggð lántaka	0	3.460.496	44.993	0	3.505.489
	<u>19.901.162</u>	<u>2.347.266</u>	<u>1.291.730</u>	<u>(133.835)</u>	<u>23.406.323</u>

2023	Ársbyrjun	Greiðslu- flæði	Vaxta- gjöld	Gengis- munur	Árslok
Verðtryggðar skuldabréfaútgáfur	9.760.482	(1.273.276)	1.041.187	0	9.528.394
Erlend lántaka og lán í erl. myntum	3.019.808	165.455	84.107	(56.525)	3.212.846
Óverðtryggðar lántökur	6.510.119	360.131	289.672	0	7.159.923
Verðtryggð lántaka	0	0	0	0	0
	<u>19.290.410</u>	<u>(747.689)</u>	<u>1.414.966</u>	<u>(56.525)</u>	<u>19.901.162</u>

17. Eigið fé

Lög um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002, sem innleiða tilskipun 2013/36/ESB (CRD IV), og reglugerð (ESB) nr. 575/2013 (CRR), sem hefur verið veitt lagagildi hér á landi ásamt síðari breytingum, kveða á um lagalegar kröfur til eiginfjár stofnunarinnar. Lágmarkskrafa um eiginfjárhlutfall undir stoð I er 8% af áhættugrunni fyrir útlánaáhættu, markaðsáhættu og rekstraráhættu. Eiginfjárhlutfall Byggðastofnunar 31. desember 2024 nam 23,17%. Skv. breytingu á lögum um fjármálafyrirtæki nr. 161/2002 sem samþykkt voru á Alþingi 15. júní 2022 og tóku gildi 1. júlí 2022 gildir X. kafli um eiginfjáruka ekki um Byggðastofnun og er stofnunin því undanþegin kröfum um sveiflujöfnunar- og verndunarauka frá þeim tíma.

Eigið fé og eiginfjárhlutfall samkvæmt eiginfjárákvæðum laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki:

	31.12.2024	31.12.2023
Staða eigin fjárs í upphafi árs	4.698.339	3.994.839
Afkoma ársins	1.304.685	703.500
Eigið fé í lok árs	<u>6.003.024</u>	<u>4.698.339</u>
Gangvirðisbreyting fjáreigna og fjárskulda	(14.052)	(11.059)
Eiginfjárgrunnur í lok tímabils	<u>5.988.972</u>	<u>4.687.280</u>
Útlánaáhætta	22.386.368	18.338.480
Markaðsáhætta	36.954	18.369
Rekstraráhætta	3.427.980	2.351.026
Áhættugrunnur	<u>25.851.303</u>	<u>20.707.875</u>
Eiginfjárhlutfall	<u>23,17%</u>	<u>22,64%</u>

18. Leigusamningar

Byggðastofnun sem leigutaki

Byggðastofnun leigir þrjár starfsaðstöður og skjalageymslu og gjaldfærði 2.867 þús. kr. í yfirliti um afkomu (2023: 2.446 þús. kr.) vegna þessa. Eftirfarandi tafla sýnir áætlaðar framtíðarleigugreiðslur Byggðastofnunar vegna þessara samninga. Leigusamningarnir eru ótímabundnir og verðtryggðir. Hér að neðan eru sýndar áætlaðar leigugreiðslur næstu 10 ára. Ekki er tekið tillit til framtíðarverðbólgu.

	2024	2023
Næsta árs greiðsla	2.386	2.814
Samtals næstu fjögur ár þar á eftir	8.867	11.258
Eftir fimm ár	11.084	14.072
	<u>22.337</u>	<u>28.144</u>

Byggðastofnun sem leigusali

Byggðastofnun leigir út vinnuáðstöðu á skrifstofu stofnunarinnar auk fasteignar sem stofnunin á. Þá hefur hún leigt út fasteignir sem eru fullnustueignir og í söluáðferð. Leigutekjur tímabilsins námu 2.633 þús. kr. (2023: 2.194 þús. kr.).

	2024	2023
Næsta árs greiðsla	2.990	2.212
Samtals næstu fjögur ár þar á eftir	11.961	8.848
Eftir fimm ár	14.952	11.060
	<u>29.903</u>	<u>22.120</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

19. Ábyrgðir og skuldbindingar

Byggðastofnun var ekki í neinum ábyrgðum gagnvart þriðja aðila þann 31. desember 2024. Í lok desember voru 42 lánsloforð að fjárhæð 2.894 milljónir króna óafgreidd. Samkvæmt reglum Byggðastofnunar falla lánsloforð niður 12 mánuðum frá því þau eru samþykkt.

20. Tengdir aðilar

Stjórn Byggðastofnunar, lykilstarfsmenn og hluteildarfélag eru skilgreind sem tengdir aðilar auk náinna fjölskyldumeðlima framangreindra og lögaðila undir yfirráðum þeirra. Engin óvenjuleg viðskipti áttu sér stað við tengda aðila á árinu. Engar ábyrgðir hafa verið veittar tengdum aðilum vegna viðskiptaskulda eða viðskiptakrafna.

Útlán til tengdra aðila þann 31. desember 2024 voru 296.977 þús.kr. (31. desember 2023 312.304 þús kr.) og eru þau tryggð með fasteignaveðum.

Laun stjórnar, endurskoðunarnefndar og forstjóra er getið í skýringu 4.

	Stjórn Byggðastofnunar	Lykil- starfsmenn	Hluteildar- félög	Annað	Samtals
2024					
Staða lána við tengda aðila 1. janúar.....	50.990	0	257.275	4.040	312.304
Ný útlán til tengdra aðila.....	0	0	11.250	0	11.250
Lántaki ekki lengur tengdur aðili.....	0	0	0	0	0
Greiðsla afborgana og vaxta.....	(34.113)	0	(22.542)	0	(56.656)
Afskrift lána.....	0	0	0	(4.096)	(4.096)
Áfallnir vextir og verðbætur.....	4.559	0	29.560	56	34.174
Staða útlána við tengda aðila 31. desember.....	<u>21.435</u>	<u>0</u>	<u>275.542</u>	<u>0</u>	<u>296.977</u>

	Stjórn Byggðastofnunar	Lykil- starfsmenn	Hluteildar- félög	Annað	Samtals
2023					
Staða lána við tengda aðila 1. janúar.....	0	0	344.833	3.910	348.744
Ný útlán til tengdra aðila.....	50.000	0	35.117	0	85.117
Lántaki ekki lengur tengdur aðili.....	0	0	(75.803)	0	(75.803)
Greiðsla afborgana og vaxta.....	(800)	0	(90.968)	(383)	(92.151)
Afskrift lána.....	0	0	0	0	0
Áfallnir vextir og verðbætur.....	1.790	0	44.095	513	46.397
Staða útlána við tengda aðila 31. desember.....	<u>50.990</u>	<u>0</u>	<u>257.275</u>	<u>4.040</u>	<u>312.304</u>

21. Flokkun og gangvirði fjáreigna og fjárskulda

	Afskrifað kostnaðarverð	Á gangvirði í gegnum afkomu skv. skyldu	Gangvirði
31.12.2024			
Fjáreignir			
Handbært fé.....	2.636.872		2.636.872
Markaðsskuldabréf.....	355.927		302.422
Aðrar kröfur.....	4.639		4.639
Hlutabréf.....		332.572	332.572
Útlán til viðskiptavina.....	25.060.931		26.465.066
Fjáreignir samtals.....	<u>28.058.368</u>	<u>332.572</u>	<u>29.741.571</u>
Fjárskuldir			
Lántökur og skuldabréfaútgáfur.....	23.406.323		20.042.334
Óráðstöfuð framlög.....	563.986		563.986
Aðrar skuldir.....	144.030		144.030
Fjárskuldir samtals.....	<u>24.114.339</u>		<u>20.750.350</u>
31.12.2023			
Fjáreignir			
Handbært fé.....	926.930		926.930
Markaðsskuldabréf.....	340.013		284.105
Aðrar kröfur.....	25.296		25.296
Hlutabréf.....		285.687	285.687
Útlán til viðskiptavina.....	22.071.447		24.513.175
Fjáreignir samtals.....	<u>23.363.687</u>	<u>285.687</u>	<u>26.035.193</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Fjárskuldir

Lántökur og skuldabréfaútgáfur.....	19.901.162	18.789.243
Óráðstöfuð framlög.....	529.287	529.287
Aðrar skuldir.....	206.960	206.960
Fjárskuldir samtals.....	<u>20.637.408</u>	<u>19.525.489</u>

Aðferðir og forsendur við mat á gangvirði

Gangvirði er sú fjárhæð sem fengist við sölu eignar eða greiðist við framsal skuldar í skipulegum viðskiptum milli óháðra markaðsaðila á þeim degi sem virðið er metið. Gangvirði fjáreigna og fjárskulda Byggðastofnunar er ákvarðað með eftirfarandi hætti:

- Gangvirði á handbæru fé miðast við fjárhæð bankainnistæðna;
- Gangvirði hlutabréfa er ákvarðað samkvæmt útreikningum á innra virði félaganna (og flokkast það sem 3. þrep gangsvirðismats);
- Gangvirði útlána með breytilega vexti er metið sem bókfært verð þeirra;
- Gangvirði útlána á föstum vöxtum er metið með því að núvirða vænt greiðsluflæði útlánasafnsins með ávöxtunarkröfu ríkisskuldabréfa, auk 1,5% álags vegna rekstrarkostnaðar. Vænt greiðsluflæði ákvarðast af samningsbundnu greiðsluflæði, sem hefur verið aðlagð út frá vanskilalíkum;
- Gangvirði lántaka og skuldabréfaútgáfa er ákvarðað sem núvirði samningsbundins greiðsluflæðis þeirra á ríkistryggðum vaxtaferlum í mynt viðkomandi lántaka auk vaxtaálags á ríkistryggð skuldabréf í síðustu viðskiptum með skuldabréf útgefin af Byggðastofnun á markaði.

22. Áhættustýring

Yfirlit um áhættur og skipulag áhættustýringar

Byggðastofnun er lánastofnun í samræmi við skilgreiningu laga um fjármálafyrirtæki. Þær áhættur sem stofnunin býr við eru eftirfarandi:

- Útlánaáhætta
- Markaðsáhætta
 - Vaxtaáhætta
 - Gjaldeyrisáhætta
 - Verðtryggingaráhætta
 - Hlutabréfaáhætta
- Lausafjáraáhætta
- Rekstraráhætta

Fjallað er um hverja áhættu, ásamt undiráhættum, hér á eftir auk skipulagi áhættustýringar og áhættuvörnun.

Skipulag áhættustýringar

Byggðastofnun er sjálfstæð stofnun í eigu ríkisins. Fjárhagslegt markmið lánastarfsemi stofnunarinnar skal vera að varðveita eigið fé hennar að raungildi, í samræmi við 11. gr. laga nr. 106/1999 um Byggðastofnun, og tekur fjárstýring og áhættustýring stofnunarinnar mið af því.

Stjórn Byggðastofnunar

- Tekur ákvörðun um áhættustefnu, mótun áhættuvilja og áhættumarka.
- Fær upplýsingar um stöðu rekstrar og helstu áhættur í rekstri með reglubundum hætti.
- Skipar endurskoðunarnefnd og umsjónarmann áhættustýringar.
- Tekur mið af áhættuþáttum við stjórn og skipulag stofnunarinnar.

Endurskoðunarnefnd

- Starfar samkvæmt 108. gr. a. laga um ársreikninga nr. 3/2006 og starfsreglum endurskoðunarnefndar Byggðastofnunar frá 6. júní 2024.
- Hefur eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila og tilhögun innra eftirlits ásamt störfum innri og ytri endurskoðenda stofnunarinnar.

Umsjónarmaður áhættustýringar

- Sinnir daglegum áhættustýringarstörfum
- Fylgist með að markmiðum og stefnum í áhættustefnu stofnunarinnar sé fylgt
- Tekur út fylgni við verklagsreglum stofnunarinnar
- Fylgist með því að innri ferlar Byggðastofnunar taki tillit til áhættuþátta skv. 78. gr. a – i, laga nr. 161/2002, eftir því sem við á.

Áhættumatsnefnd

- Ber ábyrgð á að áhættustefnu stofnunarinnar sé fylgt hvað varðar útlánaáhættu.
- Gengur úr skugga um að starfsemin uppfylli útlánareglur.
- Yfirfara og samþykkja áhættumat stofnunarinnar.

Áhættuvarnir

Mikilvægt er að viðhalda ákveðnu jafnvægi í samsetningu lánsfjármagns og útlána stofnunarinnar. Stofnunin skal lágmarka áhættu sína og stýra vaxta – og útlánaáhættu innan ákveðinna viðmiðunarmarka sem fram koma í Verklagsreglum um útlánastarfsemi.

Rekstrar- og fyrirtækjasvið stofnunarinnar vinna eftir Áhættustefnu stofnunarinnar og þeim verklagsreglum sem settar eru af stjórn og forstjóra. Þar eru áhættur og vikið þeirra áhættu sem snýr að starfseminni skilgreindar.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Útlánaáhætta

Útlánaáhætta er áhættan á að mótaðili í fjármálagerningi valdi fjárhagslegu tapi fyrir Bygðastofnun með því að standa ekki við skuldbindingu. Útlánaáhætta er stærsta einstaka áhættan sem Bygðastofnun stendur frammi fyrir. Hún skapast aðallega vegna útlána og krafna á viðskiptavini og fjárfestinga í skuldabréfum, en einnig vegna lánsloforða.

Áhættuskuldbindingar vegna viðskiptavina eða hóps tengdra viðskiptamanna, að teknu tilliti til mildunar útlánaáhættu, skulu ekki fara fram yfir 25% af eiginfjárgrunni skv. reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 575/2013 frá 26. júní 2013 um varfærnisröfurfur að því er varðar lánastofnanir og verðbréfafyrirtæki og um breytingu á reglugerð (ESB) nr. 648/2012, sbr. reglugerð nr. 860/2022.

Eftirfarandi tafla sýnir hámarksútlánaáhættu 31. desember 2024 og 31. desember 2023. Staða eigna í efnahagsreikningi er byggð á bókfærðri stöðu í ársreikningnum. Stöður utan efnahagsreiknings eru hámarksgreiðslur sem Bygðastofnun gæti þurft að inna af hendi vegna lánsloforða.

	31.12.2024	31.12.2023
Handbært fé	2.636.872	926.930
Markaðsskuldbréf	355.927	340.013
Aðrar kröfur	4.639	25.296
Útlán til viðskiptavina	25.060.931	22.071.447
Útlánaáhætta í efnahagsreikningi samtals	28.058.368	23.363.687
Lánsloforð	2.893.700	2.507.995
Hámarksútlánaáhætta	30.952.068	25.871.682

Útlán til viðskiptavina

Aðferðir og forsendur við mat á væntum útlánatöpum

Vænt útlánatöp eru áætluð út frá líkani sem byggir á útlánastöðu við vanefnd (EAD), líkum á vanefndum (PD) og tapi að gefnum vanefndum (LGD). eru þessir þættir margfaldaðir saman á mánaðarlegum grundvelli og síðar núvirtir á virkum vöxtum hvers útláns fyrir sig.

Vænt útlánatöp eru reiknuð til 12 mánaða eða út líftíma útláns. Flokkun útlána niður á stig veltur á hvort veruleg aukning hafi orðið á útlánaáhættu frá upphaflegri færslu þeirra í bókhaldi. Veruleg aukning á útlánaáhættu telst hafa átt sér stað þegar lánshæfismat lántaka hefur verið lækkað um meira en 1 flokk frá lánveitingu, lántaka hafi verið send innheimtuvatörum eða að útlán sé komið í 30 daga vanskilum. Útlán eru á þessum grunni flokkuð í eftirfarandi stig:

- Stig 1: Útlán þar sem ekki mælist veruleg aukning á útlánaáhættu. Framlagið í afskriftareikning útlána er metið sem 12 mánaða vænt útlánatöp.
- Stig 2: Útlán þar sem mælist veruleg aukning á útlánaáhættu en lánin ekki talin virðisrýrð. Framlagið í afskriftareikning útlána er metið sem vænt útlánatöp út líftíma lánanna.
- Stig 3: Útlán sem eru talin virðisrýrð, vegna þess að einn eða fleiri atburðir hafa orðið, sem hafa skaðleg áhrif á vænt framtíðarsjóðstreymi frá lánunum, t.d. þegar lán sé komið í 90 dagar vanskilum, umtalsverða fjárhagserfiðleika lántaka og gjaldþrot. Framlagið í afskriftareikning útlána er metið sem vænt útlánatöp út líftíma lánanna. Bygðastofnun lítur svo á að vanefnd eigi sér stað þegar útlán eru komin í meira en 90 daga vanskil.

Líkan Bygðastofnunar notast við þrjár sviðsmyndir. Sviðsmynd eitt notast við grunnforsendur, sem byggir á að þróun fasteignaverðs verði í takt við verðbólguvæntingar á skuldabréfamarkaði og óbreyttu lánshæfismati lántakenda. Þar að auki voru myndaðar bjartsýn sviðsmynd og svartsýn sviðsmynd, þar sem vanskilalíkum (PD) og þróun á verðmæti veða, sem stýrir tapi að gefnum vanskilum (LGD), hefur verið hreyft til hlutfallslega. Vænt útlánatöp eru vegið meðaltal af væntum útlánatöpum í hverri sviðsmynd. Notast var við 50% vægi fyrir grunnsviðsmynd, 30% fyrir svartsýna og 20% fyrir bjartsýna sviðsmynd.

Sambjöppunaráhætta og gæði útlána til viðskiptavina

Sambjöppunaráhætta myndast í gegnum lánastarfsemi stofnunarinnar og er skilgreind sem hluti af útlánaáhættu. Bygðastofnun horfir sérstaklega til sambjöppunar innan atvinnugreina.

Hlutfall atvinnugreinar af útlánasafni

	31.12.2024	31.12.2023
Ferðaþjónusta	23,48%	23,86%
Iðnaður	6,02%	6,68%
Landbúnaður	49,66%	46,43%
Sjávarútvegur	7,07%	9,08%
Önnur starfsemi	13,77%	13,95%
	100,00%	100,00%

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Eftirfarandi tafla sýnir útleiðslu á bókfærðu verði útlána eftir atvinnugrein og áhættustigi:

Afskriftarreikningur

31.12.2024	Brúttó bókfært verð			Afskriftarreikningur			Bókfært verð
	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Stig 1	Stig 2	Stig 3	
Einstaklingar							
Bújarðir o.fl.....	5.601.372	1.077.604	1.203.590	(16.978)	(68.746)	(141.831)	7.655.010
Annað.....	32.222	11.329	9.129	(58)	(2.063)	(5.058)	45.500
Fyrirtæki							
Ferðapjónusta.....	3.804.990	703.033	1.151.846	(19.478)	(61.199)	(149.636)	5.429.556
Iðnaður.....	1.289.283	88.629	163.839	(2.559)	(12.935)	(10.311)	1.515.946
Landbúnaður.....	4.286.640	859.854	491.895	(14.739)	(41.239)	(105.115)	5.477.297
Sjávarútvegur og fiskeldi	1.436.586	64.560	318.393	(5.356)	(3.793)	(72.667)	1.737.722
Önnur starfsemi.....	2.139.825	282.349	887.053	(8.868)	(24.764)	(75.697)	3.199.899
Útlán til viðskiptavina.....	<u>18.590.918</u>	<u>3.087.357</u>	<u>4.225.745</u>	<u>(68.036)</u>	<u>(214.738)</u>	<u>(560.315)</u>	<u>25.060.931</u>

Afskriftarreikningur

31.12.2023	Brúttó bókfært verð			Afskriftarreikningur			Bókfært verð
	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Stig 1	Stig 2	Stig 3	
Einstaklingar							
Bújarðir o.fl.....	4.194.866	1.482.518	657.058	(10.268)	(70.814)	(184.398)	6.068.963
Annað.....	574.174	115.308	99.061	(2.024)	(12.221)	(9.044)	765.254
Fyrirtæki							
Ferðapjónusta.....	3.499.541	545.608	929.492	(20.492)	(28.896)	(273.442)	4.651.811
Iðnaður.....	1.213.982	77.713	160.471	(6.143)	(2.019)	(8.316)	1.435.688
Landbúnaður.....	3.660.508	491.782	320.350	(25.421)	(94.265)	(51.027)	4.301.926
Sjávarútvegur og fiskeldi	1.681.931	75.785	278.569	(10.133)	(4.129)	(77.887)	1.944.136
Önnur starfsemi.....	2.081.166	229.963	797.336	(9.804)	(34.881)	(160.110)	2.903.670
Útlán til viðskiptavina.....	<u>16.906.166</u>	<u>3.018.678</u>	<u>3.242.336</u>	<u>(84.284)</u>	<u>(247.226)</u>	<u>(764.224)</u>	<u>22.071.447</u>

Eftirfarandi tafla sýnir gæði útlána til viðskiptavina á formi lánsþæfiseinkunna:

31.12.2024	12 mánaða vanskilalíkur	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Lánshæfisflokkar 1-3	0 - 1,3%	11.195.915	553.352	1.155.269	12.904.536
Lánshæfisflokkar 4-7	1,3% - 8,7%	7.225.151	1.830.637	1.296.600	10.352.387
Lánshæfisflokkar 8-12	8,7% - 100%	165.237	363.578	436.520	965.335
Í vanskilum		4.614	339.791	1.337.356	1.681.762
Brúttó bókfært verð		18.590.918	3.087.357	4.225.745	25.904.020
Afskriftareikningur		(68.036)	(214.738)	(560.315)	(843.089)
Bókfært verð		<u>18.522.882</u>	<u>2.872.619</u>	<u>3.665.430</u>	<u>25.060.931</u>

31.12.2023

	12 mánaða vanskilalíkur	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Lánshæfisflokkar 1-3	1,3% - 8,7%	9.179.921	799.113	765.504	10.744.538
Lánshæfisflokkar 4-7	8,7% - 100%	7.459.318	1.547.656	519.479	9.526.452
Lánshæfisflokkar 8-12	48% - 100%	257.736	549.899	175.617	983.251
Í vanskilum		9.192	122.010	1.781.736	1.912.938
Brúttó bókfært verð		16.906.166	3.018.678	3.242.336	23.167.180
Afskriftareikningur		(84.284)	(247.226)	(764.223)	(1.095.733)
Bókfært verð		<u>16.821.882</u>	<u>2.771.452</u>	<u>2.478.112</u>	<u>22.071.447</u>

Eftirfarandi tafla sýnir gæði útlána til viðskiptavina á formi lánsþæfiseinkunna, sundurliðað eftir atvinnugreinum:

31.12.2024	Brúttó bókfært verð			Engin einkunn	Afskriftar- reikningur	Bókfært verð
	12-8	7-4	1-3			
Einstaklingar						
Bújarðir o.fl.....	919.226	689.571	6.273.768	0	0	7.882.566
Annað.....	7.235	11.329	34.115	0	0	52.679
Fyrirtæki						0
Ferðapjónusta.....	449.972	3.406.357	1.803.540	0	(234.061)	5.425.808
Iðnaður.....	57.431	448.890	1.035.430	0	(26.413)	1.515.338
Landbúnaður.....	360.860	4.040.582	1.236.947	0	(341.746)	5.296.643
Sjávarútvegur og fiskeldi	305.111	737.448	776.979	0	(81.830)	1.737.708
Önnur starfsemi.....	547.261	1.018.210	1.743.756	0	(159.040)	3.150.188
Samtals.....	<u>2.647.096</u>	<u>10.352.387</u>	<u>12.904.536</u>	<u>0</u>	<u>(843.089)</u>	<u>25.060.931</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

31.12.2023	Brúttó bókfært verð			Engin einkunn	Afskriftar-reikningur	Bókfært verð
	12-8	7-4	1-3			
Einstaklingar						
Bújarðir o.fl.....	419.313	927.786	4.736.609	250.734	(265.479)	6.068.963
Annað.....	96.747	163.940	514.596	13.259	(23.289)	765.253
Fyrirtæki						0
Ferðapjónusta.....	910.032	2.329.905	1.734.704	0	(322.830)	4.651.811
Iðnaður.....	120.524	311.253	1.020.389	0	(16.478)	1.435.688
Landbúnaður.....	281.425	3.648.485	542.729	0	(170.713)	4.301.927
Sjávarútvegur og fiskeldi	205.774	978.447	852.063	0	(92.150)	1.944.135
Önnur starfsemi.....	598.382	1.166.635	1.343.447	0	(204.794)	2.903.670
Samtals.....	<u>2.632.197</u>	<u>9.526.452</u>	<u>10.744.538</u>	<u>263.993</u>	<u>(1.095.733)</u>	<u>22.071.447</u>

Eftirfarandi tafla sýnir stöðu vanskila:

31.12.2024	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Útlán ekki í vanskilum	18.161.234	902.781	1.423.232	20.487.247
Vanskil < 30 dagar	361.648	739.913	90.499	1.192.060
Vanskil 30-90 dagar	0	1.229.925	58.075	1.288.000
Vanskil > 90 dagar	0	0	2.093.623	2.093.623
	<u>18.522.882</u>	<u>2.872.619</u>	<u>3.665.430</u>	<u>25.060.931</u>

31.12.2023	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Útlán ekki í vanskilum	16.821.882	2.645.891	1.517.163	20.984.936
Vanskil < 30 dagar	0	24.614	0	24.614
Vanskil 30-90 dagar	0	100.947	0	100.947
Vanskil > 90 dagar	0	0	960.950	960.950
	<u>16.821.882</u>	<u>2.771.452</u>	<u>2.478.112</u>	<u>22.071.447</u>

Afskriftareikningur útlána til viðskiptavina

Eftirfarandi tafla sýnir sundurliðun upphafsstöðu og lokastöðu á uppsöfnuðu væntu útlánatapi fyrir útlán til viðskiptavina:

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Staða 1.janúar 2024	84.284	247.226	764.223	1.095.733
Flutningur á stig 1	121.951	(121.951)	0	0
Flutningur á stig 2	(10.472)	10.472	0	0
Flutningur á stig 3	(8.577)	(50.455)	59.031	0
Endurmat tapsáhættu	(127.202)	94.627	(60.959)	(93.534)
Nýjar og keyptar fjáreignir	32.974	33.354	134.192	200.520
Tilfærsla frá afskriftareikningi lánsloforða	2.702	1.514	8.190	12.406
Uppgreiðslur	(19.239)	0	(353.402)	(372.641)
Endanlegar afskriftir	(8.335)	0	(30.708)	(39.043)
Gengismunur	(50)	(49)	(38)	(136)
Niðurfærsla vaxta	0	0	39.785	39.785
Staða 31. desember 2024	<u>68.036</u>	<u>214.738</u>	<u>560.315</u>	<u>843.089</u>

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Staða 1.janúar 2023	97.511	266.785	551.076	915.372
Flutningur á stig 1	90.014	(81.100)	(8.914)	0
Flutningur á stig 2	(6.207)	6.347	(139)	0
Flutningur á stig 3	(26.908)	(62.941)	89.849	0
Endurmat tapsáhættu	(53.761)	66.262	88.425	100.926
Nýjar og keyptar fjáreignir	14.253	90.782	49.921	154.956
Tilfærsla frá afskriftareikningi lánsloforða	8.796	12.551	0	21.347
Uppgreiðslur	(36.209)	(47.299)	(35.511)	(119.018)
Endanlegar afskriftir	(2.978)	(4.058)	(10.256)	(17.292)
Gengismunur	(226)	(102)	(169)	(497)
Niðurfærsla vaxta	0	0	39.940	39.940
Staða 31. desember 2023	<u>84.284</u>	<u>247.226</u>	<u>764.223</u>	<u>1.095.733</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Tryggingar

Útlánaáhætta tengd fasteignum getur meðal annars falið í sér að lántakandi viðhaldi ekki veðandlagi og rýri það með aðgerðarleysi. Þá kann verðlækkun fasteigna og skipa að leiða til aukinnar útlánaáhættu. Bygðastofnun tekur meðvitaða áhættu í verðmati fasteigna á veikum svæðum með hliðsjón af hlutverki sínu. Þetta kann að leiða til þess að verðmæti veðsettrar fasteignar reynist lægra þegar á reynir við greiðslufall skuldara. Útlánaáhætta felst einnig í líkunum á greiðslufalli og hins vegar í áætluðu endurheimtuhlutfalli. Endurheimtuhlutfallið ræðst af því hversu alvarlegt greiðslufallið er, þ.e. hvort það leiðir til fjárhagslegrar endurskipulagningar, greiðslustöðvunar eða gjaldþrots og hversu góðar tryggingar fyrir skuldinni eru.

Helstu tegundir trygginga eru:

- Fasteignir: íbúðar-, verslunar- og iðnaðarhúsnæði ásamt landareignum.
- Skip með kvóta og önnur fiskveiðiskip.
- Aðrar tryggingar: Fasta- eða lausafjármunir, þar með talið vélar, tæki, birgðir og kröfur.

Eftirfarandi tafla sýnir hámarksútlánaáhættu vegna útlána, eftir atvinnugreinum og skiptingu bókfærðs verðs miðað við undirliggjandi veð:

31.12.2024	Hámarks útlánaáhætta	Útlánaáhætta tryggð með veði *				Útlánaáhætta ekki tryggð með veði	Virðis- rýrnun
		Fasteignir	Skip	Önnur veð	Samtals		
Handbært fé	2.636.872					2.636.872	
Útlán til viðskiptavina:							
Einstaklingar	7.935.245	52.306	7.882.566	0	7.934.872	373	0
Ferðþjónusta	5.659.869	187.868	5.333.206	138.795	5.659.869	0	(234.061)
Iðnaður	1.541.752	472.790	1.068.962	0	1.541.752	0	(26.413)
Landbúnaður	5.638.389	370.868	5.267.521	0	5.638.389	0	(341.746)
Sjávarútvegur	1.819.538	656.333	542.406	620.799	1.819.538	0	(81.830)
Önnur starfsemi	3.309.227	691.375	2.609.991	7.861	3.309.227	0	(159.040)
	25.904.020	2.431.538	22.704.654	767.455	25.903.647	373	(843.089)
Aðrar fjáreignir	6.639						(2.000)
Ríkisskuldabréf	302.422						0
Lánsloforð	2.893.700						(18.462)
Samtals	31.743.653	2.431.538	22.704.654	767.455	25.903.647	2.637.245	(863.551)

* "Útlánaáhætta tryggð með veði" tekur ekki tillit til veðhlutfalls.

31.12.2023	Hámarks útlánaáhætta	Útlánaáhætta tryggð með veði *				Útlánaáhætta ekki tryggð með veði	Virðis- rýrnun
		Fasteignir	Skip	Önnur veð	Samtals		
Handbært fé	926.930					926.930	
Útlán til viðskiptavina:							
Einstaklingar	7.122.985	5.605.523	0	1.488.098	7.093.621	29.364	(288.769)
Ferðþjónusta	4.974.640	4.127.106	4.291	731.316	4.862.713	111.928	(322.830)
Iðnaður	1.452.166	1.233.864	0	34.187	1.268.051	184.115	(16.478)
Landbúnaður	4.472.639	4.144.366	0	283.481	4.427.847	44.792	(170.713)
Sjávarútvegur	2.036.285	1.155.782	511.329	197.053	1.864.163	172.122	(92.150)
Önnur starfsemi	3.108.465	2.387.648	41.669	526.264	2.955.581	152.884	(204.794)
	23.167.180	18.654.289	557.289	3.260.399	22.471.977	695.203	(1.095.733)
Aðrar fjáreignir	28.679						(2.000)
Ríkisskuldabréf	284.105						0
Lánsloforð	2.508.000						(81.733)
Samtals	26.914.894	18.654.289	557.289	3.260.399	22.471.977	1.622.134	(1.179.466)

* "Útlánaáhætta tryggð með veði" tekur ekki tillit til veðhlutfalls.

Lánsloforð

Aðferðir og forsendur við mat á væntum útlánatöpum

Við mat á væntum útlánatöpum vegna lánsloforða er notast við sömu aðferðafræði og fyrir útlán til viðskiptavina. Vænt staða við vanefnd (EAD) er sett jöfn fjárhæð lánsloforðs, upphafsdagur greiðslufélæðis er útgáfudagur lánsloforðs og lánstími 25 ár, sem er lengsti útlánstími Bygðastofnunar. Gert er ráð fyrir að lánsloforð væru verðtrygð og jafnar afborganir. Við mat á tapi að gefnum vanefndum er notast við vegði meðaltal útlánasafnsins.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Eftirfarandi tafla sýnir gæði lánsloforða á formi lánsþæfiseinkunna:

31.12.2024	12 mánaða vanskilalíkur	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Lánshæfisflokkar 1-3	0 - 1,3%	559.800	0	0	559.800
Lánshæfisflokkar 4-7	1,3% - 8,7%	2.324.900	0	0	2.324.900
Lánshæfisflokkar 8-12	8,7% - 100%	9.000	0	0	9.000
Samtals lánsloforð		<u>2.893.700</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.893.700</u>
Afskriftareikningur (færður meðal annarra skulda)		(18.462)	0	0	(18.462)

31.12.2023	12 mánaða vanskilalíkur	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Lánshæfisflokkar 1-3	0 - 1,3%	810.941	0	0	810.941
Lánshæfisflokkar 4-7	1,3% - 8,7%	774.695	465.370	0	1.240.065
Lánshæfisflokkar 8-12	8,7% - 100%	228.217	37.316	146.318	411.851
Samtals lánsloforð		<u>1.813.852</u>	<u>502.686</u>	<u>146.318</u>	<u>2.462.856</u>
Afskriftareikningur (færður meðal annarra skulda)		(11.501)	(42.854)	(27.378)	(81.733)

Eftirfarandi tafla sýnir sundurliðun upphafsstöðu og lokastöðu á uppsöfnuðu væntum útlánatöpum fyrir lánsloforð:

	2024	2023
Afskriftareikningur í upphafi	81.733	70.273
Tilfærsla á afskriftareikning útlána til viðskiptavina	(181.372)	(21.347)
Gjaldfærsla / tekjufærsla	118.101	32.806
Afskriftareikningur í lok	<u>18.462</u>	<u>81.733</u>

Framlög í afskriftareikning samkvæmt yfirliti um afkomu greinast þannig:

	2024	2023
Framlag vegna útlána til viðskiptavina	(395.000)	136.366
Framlag vegna lánsloforða	118.101	32.806
Framlag vegna annarra krafna	0	(5.000)
Framlög í afskriftareikning skv. yfirliti um afkomu	<u>(276.899)</u>	<u>164.172</u>

Efnahagssviðsmyndir

Vænt útlánatöp Byggðastofnunar eru reiknuð sem vegið meðaltal af þremur sviðsmyndum.

- Grunnsviðsmynd, þar sem vænt þróun á verðmæti veða fylgir verðbólguálagi ríkisskuldabréfa á reikningsskiladegi og vanskilalíkur eru í samræmi við lánshæfismat lántaka á reikningsskiladegi.

- Bjartsýn sviðsmynd, þar sem hagstærðum hefur verið breytt í takt við hagstæðara efnahagsumhverfi svo útlánatöp verði lægri en í grunnsviðsmyndinni.

- Svartsýn sviðsmynd, þar sem hagstærðum hefur verið breytt í takt við óhagstæðara efnahagsumhverfi svo útlánatöp verði hærri en í grunnsviðsmyndinni.

Vænt útlánatöp samkvæmt grunnsviðsmynd eru 810 m.kr., 1.102 m.kr. samkvæmt svartsýnni sviðsmynd en 629 m.kr. samkvæmt bjartsýnni sviðsmynd.

Eftirfarandi tafla sýnir sviðsmyndir líkansins sem notaðar eru við útreikning á framlagi vegna væntra útlánatapa:

31.12.2024	Vægi sviðsmyndar	Árleg þróun á verðmæti veða	Hlutfallsleg breyting á vanskilalíkum
Grunnsviðsmynd	50,00%	0,00%	0,00%
Bjartsýn sviðsmynd	20,00%	10,00%	-30,00%
Svartsýn sviðsmynd	30,00%	-10,00%	50,00%
	2024	2025	2026
Grunnsviðsmynd			
Þróun verðmætis veða	3,90%	3,60%	3,50%
Árlegar meðal vanskilalíkur	10,00%	10,00%	10,00%
Bjartsýn sviðsmynd			
Þróun verðmætis veða	13,90%	13,60%	13,50%
Árlegar meðal vanskilalíkur	7,00%	7,00%	7,00%
Svartsýn sviðsmynd			
Þróun verðmætis veða	-6,10%	-6,40%	-6,50%
Árlegar meðal vanskilalíkur	15,00%	15,00%	15,00%

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er áhættan á að gangvirði eða framtíðarsjóðstreymi fjármálagerninga muni sveifla vegna breytinga á markaðsverðum, svo sem markaðsvöxtum, gengi erlendra gjaldmiðla, vísitölu neysluverðs eða virði hlutabréfa.

Vaxtaáhætta

Vaxtaáhætta er áhættan á að gangvirði eða framtíðarsjóðstreymi fjármálagerninga muni sveifla vegna breytinga á markaðsvöxtum.

Markmið Byggðastofnunar er að vegið meðaltal vaxtamunar á útlánum og lántökum stofnunarinnar sé ekki undir 2%. Til að bregðast við vaxtaáhættu hefur stofnunin ákveðið í skuldabréfum sínum sem heimila henni breytingar á kjörum komi til breytinga á kjöstum sem stofnuninni bjóðast hverju sinni.

Eftirfarandi tafla sýnir niðurbrot á vaxtaberandi eignum og skuldum Byggðastofnunar eftir gildistíma vaxta.

31.12.2024	Allt að 3 mánuðir	3-6 mánuðir	6-12 mánuðir	Fastir vextir	Bókfært verð
Handbært fé	2.636.872				2.636.872
Markaðsskuldabréf				355.927	355.927
Útlán til viðskiptavina	7.790.617	1.073.364	347.294	15.849.656	25.060.931
Eignir samtals	<u>10.427.489</u>	<u>1.073.364</u>	<u>347.294</u>	<u>16.205.583</u>	<u>28.053.730</u>
Lántökur og skuldabréfaútgáfur	1.974.773	1.977.506	0	19.454.044	23.406.323
Nettó staða	<u>8.452.716</u>	<u>(904.142)</u>	<u>347.294</u>	<u>(3.248.461)</u>	<u>4.647.407</u>
31.12.2023	Allt að 3 mánuðir	3-6 mánuðir	6-12 mánuðir	Fastir vextir	Bókfært verð
Handbært fé	926.930				926.930
Markaðsskuldabréf				340.013	340.013
Útlán til viðskiptavina	6.458.081	895.002	1.300.517	13.417.847	22.071.447
Eignir samtals	<u>7.385.011</u>	<u>895.002</u>	<u>1.300.517</u>	<u>13.757.859</u>	<u>23.338.390</u>
Lántökur og skuldabréfaútgáfur	1.009.627	1.759.949		17.131.587	19.901.162
Nettó staða	<u>6.375.384</u>	<u>(864.946)</u>	<u>1.300.517</u>	<u>(3.373.728)</u>	<u>3.437.228</u>

Eftirfarandi tafla sýnir hvaða áhrif samhliða hliðrun vaxtaferla um +/-100 grunnpunkta hefði á afkomu og eigið fé, ef öllum öðrum breytum er haldið föstum.

31.12.2024		
	Hækkun	Lækkun
ISK, óverðtryggt	(6.495)	6.495
ISK, verðtryggt	0	0
USD	(28.386)	28.386
JPY	(719)	719
EUR	(1.819)	1.819
Samtals	<u>(37.420)</u>	<u>37.420</u>
31.12.2023		
	Hækkun	Lækkun
ISK, óverðtryggt	(2.267)	2.267
ISK, verðtryggt	0	0
USD	1.809	(1.809)
JPY	772	(772)
EUR	3.517	(3.517)
Samtals	<u>3.830</u>	<u>(3.830)</u>

Gjaldeyrissáhætta

Gjaldeyrissáhætta er áhættan á að gangvirði eða framtíðarsjóðstreymi fjármálagerninga muni sveifla vegna breytinga á gengi erlendra gjaldmiðla.

Markmið Byggðastofnunar er að samræmi sé á milli eigna og skulda í erlendum myntum þannig að gjaldeyrissáhætta skapist ekki.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Erlendar eignir og skuldir skiptast þannig eftir gjaldmiðlum:

31.12.2024	USD	JPY	EUR	Samtals
Handbært fé	172.720	70.567	640.217	883.504
Útlán til viðskiptavina	287.021	114.874	2.381.773	2.783.668
Eignir samtals	459.741	185.441	3.021.990	3.667.172
Lántökur og skuldabréfaútgáfur	468.929	186.801	3.077.415	3.733.145
Nettó staða	(9.188)	(1.360)	(55.424)	(65.973)
31.12.2023	USD	JPY	EUR	Samtals
Handbært fé	189.190	57.864	276.552	523.606
Útlán til viðskiptavina	306.770	159.685	2.136.627	2.603.082
Eignir samtals	495.960	217.549	2.413.179	3.126.688
Lántökur og skuldabréfaútgáfur	487.650	236.838	2.488.357	3.212.846
Nettó staða	8.310	(19.290)	(75.177)	(86.157)

Eftirfarandi tafla sýnir hvaða áhrif 5% veiking/styrking íslensku krónunnar gagnvart erlendum gjaldmiðlum hefði á afkomu og eigið fé, ef öllum öðrum breytum er haldið föstum.

	31.12.2024		31.12.2023	
	-5%	5%	-5%	5%
USD	459	(459)	(416)	416
JPY	68	(68)	964	(964)
EUR	2.771	(2.771)	3.759	(3.759)
Samtals	3.299	(3.299)	4.307	(4.307)

Lánsloforð stofnunar eru gefin út í íslenskum krónum en lántakendur geta óskað eftir að fá lánin í erlendri mynt ef þeir eru með tekjur í erlendri mynt.

Verðtryggingaráhætta

Verðtryggingaráhætta er áhættan á að gangvirði eða framtíðarsjóðstreymi fjármálagerninga muni sveifla vegna breytinga á vísitölu neysluverðs.

Markmið Byggðastofnunar er að verðtryggðar eignir séu að jafnaði hærri en verðtryggðar skuldir. Er verðtryggingarjöfnuður því reiknaður mánaðarlega.

Verðtryggðar eignir og skuldir skiptast þannig:

	31.12.2024	31.12.2023
Markaðsskuldabréf	355.927	340.013
Útlán til viðskipta	15.648.489	12.081.709
Verðtryggðar eignir samtals	16.004.416	12.421.722
Verðtryggðar lántökur og skuldabréfaútgáfur	12.394.867	9.528.394
Nettó staða	3.609.549	2.893.328

8% hækkun á vísitölu neysluverðs leiðir til 288,8 milljóna króna hækkunar á afkomu ársins og eigið fé miðað við stöðuna í lok desember 2024 (árslok 2023: 231,5 milljóna króna), ef öllum öðrum breytum er haldið föstum.

Hlutabréfaáhætta

Hlutabréfaáhætta er áhættan á sveiflum í virði hlutabréfa. Markmið Byggðastofnunar er að í útlána- og hlutabréfasafni hennar sé áhættu dreift milli atvinnugreina eins og kostur er til að lágmarka áhættu. Skal skuldbinding vegna tiltekinnna atvinnugreina eins og þær eru flokkaðar í meðfylgjandi töflu vera að hámarki 20-50% af heildar útlánasafni og hlutabréfasafni, og lánveitingar og aðrar skuldbindingar eins og hlutabréf og ábyrgðir tengdra viðskiptavina ekki yfir 25% af eiginfjárgrunni

10% hækkun/lækkun á virði hlutabréfa leiðir til 33,9 milljóna króna hækkunar/lækkunar á afkomu ársins og eigið fé miðað við stöðuna í lok desember 2024 (árslok 2023: 28,5 milljóna króna), ef öllum öðrum breytum er haldið föstum.

Lausafjáraáhætta

Lausafjáraáhætta er sú áhætta sem felst í því að stofnunin geti ekki staðið við skuldbindingar sínar þegar þær gjaldfalla og að hún geti ekki greitt út lánsloforð til viðskiptavina. Lausafjáraáhrif Byggðastofnunar felur í sér lausafjáraáhrif og lausafjáraáætlun. Til að tryggja stöðuga fjármögnun hefur stofnunin fjárfest í ríkisbréfum.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

Eftirstöðvagreining fjáreigna og fjárskulda 31.12.2024

Tímagreiningin byggir á samningsbundnu greiðsluflæði. Upphæðirnar eru ónúvirtar og innihalda framtíðarvaxtagreiðslur, en verðtryggðar upphæðir innihalda ekki áætlaðar verðbætur vegna framtíðarverðbólgu. Heildarupphæð hvers liðar er því hærri en upphæð viðkomandi liðar á efnahagsreikningi, þar sem upphæðir á efnahagsreikningi eru annaðhvort á kröfuvirði og innihalda því ekki framtíðarvaxtagreiðslur, eða á gangvirði þar sem búið er að núvirða. Fjárhæðum í eftirstöðvagreiningu í árslok 2023 er skipt niður á tímabil með tilliti til þess sem eftir er af líftíma samnings (þ.e. miðað við tímasetningu samningsbundins greiðsluflæðis).

31.12.2024

Fjáreignir	0-3 mán.	3-12 mán.	1-5 ár	Yfir 5 árum	Samtals
Handbært fé.....	2.636.872				2.636.872
Markaðsskuldabréf..	355.927				355.927
Aðrar kröfur.....	4.639				4.639
Útlán til					
viðskiptavina.....	1.005.401	2.548.669	12.062.242	28.183.214	43.799.527
Fjáreignir samtals....	4.002.839	2.548.669	12.062.242	28.183.214	46.796.965

Fjárskuldir

Lántökur og					
skuldabréfaútgáfur.	1.034.084	2.488.784	11.417.016	14.273.266	29.213.151
Óráðstöfuð framlög.	374.315	189.671			563.986
Aðrar skuldir.....	144.030				144.030
Fjárskuldir samtals..	1.552.429	2.678.455	11.417.016	14.273.266	29.921.167

31.12.2023

Fjáreignir	0-3 mán.	3-12 mán.	1-5 ár	Yfir 5 árum	Samtals
Handbært fé.....	926.930				926.930
Markaðsskuldabréf..	340.013				340.013
Aðrar kröfur.....	25.296				25.296
Útlán til					
viðskiptavina.....	597.848	2.559.277	11.825.068	26.498.356	41.480.549
Fjáreignir samtals....	1.890.087	2.559.277	11.825.068	26.498.356	42.772.789

Fjárskuldir

Lántökur og					
skuldabréfaútgáfur.	445.080	2.104.863	10.580.093	13.392.312	26.522.349
Óráðstöfuð framlög.	442.423	86.863			529.287
Aðrar skuldir.....	206.960				206.960
Fjárskuldir samtals..	1.094.463	2.191.727	10.580.093	13.392.312	27.258.595

Rekstraráhætta

Undir rekstraráhættu fellur áhættan á fjárhagslegu tapi, upplýsingatækniáhætta, pólitísk- og lagaleg áhætta, orðsporsáhætta og starfsmannaáhætta.

Til að draga úr rekstraráhættu notar stofnunin fyrirbyggjandi aðgerðir og eftirlit í starfsemi sinni. Meðal fyrirbyggjandi aðgerða eru verkferlar um alla helstu þætti í rekstrinum, þjálfun starfsmanna, aðgreining starfa, afritun gagna og fleira. Þá vinnu Byggðastofnun eftir ISO 27001 staðli um öryggi upplýsingakerfa.

23. Áhrif náttúruhamfara á Reykjanesskaga

Byggðastofnun hefur metið áhrif náttúruhamfaranna í Grindavíkurbæ á rekstur og efnahag stofnunarinnar og telur að þau hafi ekki áhrif á rekstur hennar. Stofnunin er með útistandandi lán til þriggja aðila í Grindavík og er kröfuvirði þeirra 321 m.kr. Stofnunin telur lánin vel tryggð og muni fást greidd að fullu. Stofnunin hefur boðið þessum viðskiptavinum að fresta greiðslum lána sinna meðan á óvissunni sem náttúruhamfarirnar hafa ganga yfir.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

24. Aflamark Byggðastofnunar

Skv. gr. 10. a í lögum um stjórn fiskveiða nr. 116 /2006 hefur Byggðastofnun til ráðstöfunar aflaheimildir sem ráðherra ákvarðar skv. heimild í 5. mgr. 8. gr. áður nefndra laga til að styðja við byggðarlög í alvarlegum og bráðum vanda vegna samdráttar í sjávarútvegi. Byggðastofnun getur gert samninga við fiskvinnslur eða útgerðarfélög til allt að sex ára í senn. Byggðastofnun skal hafa samráð við sveitarstjórn viðkomandi sveitarfélags áður en samningur er undirritaður. Aflaheimildir skulu vera í þorski, ýsu, steinbít, ufsa, löngu, keilu og gullkarfa í hlutfalli við leyfðan heildaraffla af þessum tegundum. Aflaheimildir þessar miðast við þorskígildi og skulu þær dregnar frá með sama hætti og greinir í 3. mgr. 8. gr. laganna, sbr. 5. mgr. sömu greinar. Ráðherra hefur sett nánari ákvæði um framkvæmd þessa ákvæðis í reglugerð 643/2016.

Á fiskveiðiárinu 2024/2025 hefur Byggðastofnun til úthlutunar 6.302 tonn af afla í þorski, ýsu, ufsa, steinbít, gullkarfa, keilu og löngu og hafa verið gerðir 11 samningar um nýtingu aflans í ellefu byggðarlögum. Nánari upplýsingar um samningana má sjá á heimasíðu Byggðastofnunar, byggdastofnun.is

Mat Byggðastofnunar er að verðmæti aflamarksins sé 1.613 m.kr.miðað við meðalverð á markaði á árinu 2024.

25. Yfirlit yfir fjárveitingar ársins, breytingar þeirra og stöðu í árslok

	2024	2023
Fjárlög.....	453.500	456.800
Fjáraukalög.....	0	0
Fjárveitingar til tekna.....	453.500	456.800
Greiddar fjárveitingar.....	453.500	456.800
Staða fjárveitinga frá fyrra ári.....	0	0
Eftirstöðvar fjárveitinga.....	0	0

26. Samanburður við áætlun

Rekstraráætlun er staðfest af stjórn Byggðastofnunar. Rekstraráætlun er unnin skv. rekstrargrunni.

	2024	Áætlun 2024
Vaxtatekjur		
Vaxtatekjur og verðbætur af útlánun til viðskiptavina.....	2.573.682	2.800.000
Vaxtatekjur af bankainnistæðum.....	77.468	50.000
Vaxtatekjur og verðbætur af markaðsskuldabréfum.....	19.297	50.000
	2.670.446	2.900.000
Vaxtagjöld		
Vaxtagjöld og verðbætur af lántökum.....	1.345.188	1.995.000
	1.345.188	1.995.000
Hreinar vaxtatekjur	1.325.258	905.000
Aðrar rekstrartekjur		
Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum.....	453.500	453.500
Gengismunur.....	2.367	0
Gangvirðisbreyting hlutabréfa.....	52.510	0
Hlutdeild í afkomu hlutdeildarfélagana.....	46.556	0
Tekjur af fullnustueignum.....	0	2.000
Aðrar tekjur.....	188.771	200.000
	743.704	655.500
Hreinar rekstrartekjur	2.068.962	1.560.500
Önnur rekstrargjöld		
Veitt framlög til atvinnuráðgjafar.....	240.500	240.500
Veittir aðrir styrkir.....	121.325	130.000
Laun og launatengd gjöld.....	436.977	480.000
Annar rekstrarkostnaður.....	216.095	188.000
Rekstrarkostnaður fullnustueigna.....	1.925	4.000
Endurmat fullnustueigna.....	0	0
Afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna.....	24.354	25.000
Framlög í afskriftarreikning útlána og annarra krafna.....	(276.899)	250.000
	764.277	1.317.500
Afkoma ársins	1.304.685	243.000

Helstu frávik frá rekstraráætlun ársins eru vegna hærri hreinna vaxtatekna og endurmati afskriftarreiknings útlána. Vaxtatekjur og vaxtagjöld voru töluvert undir áætlunum sem skýrast af lækkun vaxta og verðbólgu.

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

27. Starfspáttayfirlit

2024	Lánastarf- semi	Þróunar- starfsemi	Stjórnsýsla póstmála	Samtals
Vaxtatekjur				
Vaxtatekjur og verðbætur af útlánnum til viðskiptavina	2.573.682			2.573.682
Vaxtatekjur af bankainnistæðum	77.468			77.468
Vaxtatekjur og verðbætur af markaðsskuldabréfum	19.297			19.297
	<u>2.670.446</u>			<u>2.670.446</u>
Vaxtagjöld				
Vaxtagjöld og verðbætur af lántökum	1.345.188			1.345.188
	<u>1.345.188</u>			<u>1.345.188</u>
Hreinar vaxtatekjur	<u>1.325.258</u>			<u>1.325.258</u>
Aðrar rekstrartekjur				
Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum	0	423.458	30.042	453.500
Gengismunur	2.367	0	0	2.367
Gangvirðisbreytingar hlutabréfa	52.510	0	0	52.510
Hlutdeild í afkomu hlutdeildarfélagi	46.556	0	0	46.556
Tekjur af fullnustueignum	0	0	0	0
Aðrar tekjur	13.573	175.198	0	188.771
	<u>115.006</u>	<u>598.656</u>	<u>30.042</u>	<u>743.704</u>
Hreinar rekstrartekjur	<u>1.440.264</u>	<u>598.656</u>	<u>30.042</u>	<u>2.068.962</u>
Rekstrargjöld				
Veitt framlög til atvinnuráðgjafa	0	240.500	0	240.500
Veittir aðrir styrkir	0	121.325	0	121.325
Laun og launatengd gjöld	185.800	228.979	22.198	436.977
Annar rekstrarkostnaður	131.602	70.175	14.318	216.095
Rekstrarkostnaður fullnustueigna	1.925	0	0	1.925
Endurmat fullnustueigna	0	0	0	0
Afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna	12.264	10.785	1.305	24.354
Framlög í afskriftareikning útlána, lánsloforða og annarra krafna	(276.899)	0	0	(276.899)
	<u>54.692</u>	<u>671.764</u>	<u>37.821</u>	<u>764.277</u>
Afkoma ársins	<u>1.385.572</u>	<u>(73.108)</u>	<u>(7.779)</u>	<u>1.304.685</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir eru í þúsundum króna

27. Starfspáttayfirlit frh.

2023	Lánastarf- semi	Þróunar- starfsemi	Stjórnsýsla póstmála	Samtals
Vaxtatekjur				
Vaxtatekjur og verðbætur af útlánum til viðskiptavina	2.600.308			2.600.308
Vaxtatekjur af bankainnistæðum	77.487			77.487
Vaxtatekjur og verðbætur af markaðsskuldabréfum	28.847			28.847
	<u>2.706.642</u>			<u>2.706.642</u>
Vaxtagjöld				
Vaxtagjöld og verðbætur af lántökum	1.463.293			1.463.293
	<u>1.463.293</u>			<u>1.463.293</u>
Hreinar vaxtatekjur	<u>1.243.349</u>			<u>1.243.349</u>
Aðrar rekstrartekjur				
Framlag ríkissjóðs skv. fjárlögum	0	426.955	29.845	456.800
Gengismunur	1.318	0	0	1.318
Gangvirðisbreyting hlutabréfa	16.919	0	0	16.919
Hlutdeild í afkomu hlutdeildarfélagi	(3.437)	0	0	(3.437)
Tekjur af fullnustueignum	4.395	0	0	4.395
Aðrar tekjur	12.981	167.959	0	180.940
	<u>32.176</u>	<u>594.914</u>	<u>29.845</u>	<u>656.935</u>
Hreinar rekstrartekjur	<u>1.275.525</u>	<u>594.914</u>	<u>29.845</u>	<u>1.900.284</u>
Rekstrargjöld				
Veitt framlög til atvinnuráðgjafar	0	245.200	0	245.200
Veittir aðrir styrkir	0	100.590	0	100.590
Laun og launatengd gjöld	192.095	222.262	26.729	441.086
Annar rekstrarkostnaður	92.038	74.014	15.611	181.663
Rekstur fullnustueigna	2.485	0	0	2.485
Endurmat fullnustueigna	37.233	0	0	37.233
Afskriftir varanlegra rekstrarfjármuna	12.264	10.785	1.305	24.354
Framlög í afskriftareikning útlána, lánsloforða og annarra krafna	164.172	0	0	164.172
	<u>500.287</u>	<u>652.851</u>	<u>43.645</u>	<u>1.196.783</u>
Afkoma ársins	<u>775.238</u>	<u>(57.937)</u>	<u>(13.800)</u>	<u>703.500</u>

Viðauki - Stjórnarháttaryfirlýsing Byggðastofnunar (óendurskoðað)

INNGANGUR

Við gerð þessarar yfirlýsingar um stjórnarhætti Byggðastofnunar er stuðst við leiðbeiningar sem koma fram í ritinu "Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja" sem Viðskiptaráð Íslands, Nasdaq OMX Iceland hf. og Samtök atvinnulífsins gáfu út árið 2015, auk ábendinga innri endurskoðunar Byggðastofnunar. Stjórnarháttayfirlýsing þessi er hluti af ársreikningi Byggðastofnunar.

HLUTVERK BYGGÐASTOFNUNAR OG LAGAGRUNDVÖLLUR

Samkvæmt 1. gr. laga nr. 106/1999 (lög um Byggðastofnun) er Byggðastofnun sérstök stofnun í eigu íslenska ríkisins og heyrir undir yfirstjórn innviðaráðherra. Samkvæmt 2. gr. laganna er hlutverk Byggðastofnunar að efla byggð og atvinnulíf með sérstakri áherslu á jöfnun tækifæra allra landsmanna til atvinnu og búsetu. Byggðastofnun fylgist með þróun byggðar í landinu, m.a. með gagnasöfnun og rannsóknnum. Þá skipuleggur stofnunin og vinnur að atvinnuráðgjöf í samstarfi við landshlutasamtök, sveitarfélög og aðra haghafa. Í 11. gr. laganna kemur fram að Byggðastofnun veiti lán eða ábyrgðir í samræmi við hlutverk sitt. Lánastarfsemi Byggðastofnunar hefur þann megintilgang að leitast skal við að tryggja fyrirtækjum lágmarksaðgengi að lánsfé á samkeppnishæfum kjörum á svæðum þar sem viðskiptabankar eða sparisjóðir eru tregir til að lána. Um útlánastarfsemi Byggðastofnunar gilda ákvæði laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki og heyrir hún undir fjármálaeftirlit Seðlabanka Íslands. Verkefni Byggðastofnunar eru útfærð nánar í reglugerð um Byggðastofnun nr. 347/2000.

STJÓRNARHÆTTIR

Stjórn Byggðastofnunar leitast við að viðhalda góðum stjórnarháttum og hefur sett sér reglur um störf stjórnar auk siðareglna fyrir starfsfólk og stjórn. Þá hafa verið settar starfsreglur fyrir endurskoðunarnefnd og stjórn hefur skilgreint hlutverk umsjónarmanns áhættustýringar og regluvarðar. Hjá stofnuninni starfar lánanefnd sem fjallar um lánsúmsóknir, sölu fullnustueigna og hlutabréfa auk þess að gera tillögu til stjórnar um afgreiðslu þeirra mála sem vísa ber til stjórnar skv. verklagsreglum um útlánastarfsemi. Verklagsreglur um útlánastarfsemi, fjármála- og eignaumsýslu hafa verið uppfærðar reglulega og í þeim er m.a. kveðið á um heimildir lánanefndar. Þá eru til staðar hjá stofnuninni aflamarksnefnd, áhættumatsnefnd, og öryggisnefnd sem settar hafa verið verklagsreglur um. Starfsreglur stjórnar Byggðastofnunar auk annarra stefna og verklagsreglna eru aðgengilegar á vefsíðu stofnunarinnar.

FRÁVIK FRÁ REGLUM UM STJÓRNARHÆTTI

Byggðastofnun er undanþegin rekstri innri endurskoðunardeildar skv. ákvörðun Fjármálaeftirlitsins frá árinu 2012. Árið 2016, í kjölfar útboðs, samdi Byggðastofnun við KPMG um að sjá um innri endurskoðun Byggðastofnunar á árunum 2016-2020. Í desember 2020 samþykkti stjórn Byggðastofnunar að framlengja samninginn við KPMG til ársins 2025. Samkvæmt ákvörðun Fjármálaeftirlitsins frá árinu 2015 er Byggðastofnun undanþegin starfrækslu áhættunefndar sbr. 5 mgr. 78 gr. laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki. Vegna þessarar undanþágu þá hvíla starfsskyldur áhættunefndar á stjórn Byggðastofnunar.

ÁHÆTTUSTÝRING OG INNRA EFTIRLIT

Á árinu 2015 var í fyrsta skipti staðfest áhættustefna af stjórn Byggðastofnunar og er hún endurskoðuð árlega, síðast 26. október 2022. Stjórn Byggðastofnunar ber ábyrgð á áhættustýringu stofnunarinnar. Skv. 2. ml. 3. mgr. 11. gr. laga um Byggðastofnun skal fjárhagslegt markmið lánastarfsemi stofnunarinnar vera að varðveita eigið fé að raungildi. Þetta takmarkar áhættuvilja Byggðastofnunar, en stjórn stofnunarinnar ákveður viðunandi áhættu. Fjórum sinnum á ári fær stjórn stofnunarinnar upplýsingar um áhættu og framkvæmd áhættustýringar. Áhættustýring og virkt innra eftirlit er ein af meginstoðum ábyrgs reksturs stofnunarinnar. Byggðastofnun hefur skilgreint helstu áhættuþætti í rekstri sínum. Þeir eru útlánaáhætta, samþjöppunaráhætta, markaðsáhætta, gengisáhætta, vaxtaáhætta, uppgreiðsluáhætta, verðbólguáhætta, lausafjáraáhætta, útstreymisáhætta, seljanleikaáhætta, rekstraráhætta, upplýsingatækniáhætta, pólitísk og lagaleg áhætta, orðsporsáhætta og starfsmannaáhætta. Virkt innra eftirlit er hjá stofnuninni og hafa ferlar verið skráðir niður. Þessir ferlar og áhættuþættir eru metnir reglulega. Úttektir hafa sýnt fram á að skilgreindar eftirlitsaðgerðir eru virkar. Í samræmi við 17. grein laga nr. 161/2002 um fjármálafyrirtæki hefur verið skipaður sérstakur umsjónarmaður áhættustýringar hjá Byggðastofnun og gilda um störf hans reglur um umsjónarmann áhættustýringar sem

Viðauki - Stjórnarháttaryfirlýsing Byggðastofnunar (óendurskoðað)

samþykktar voru af stjórn í janúar 2017. Hefur umsjónarmaður áhættustýringar beinan og milliliðalausan aðgang að stjórn Byggðastofnunar og flytur skýrslu um þau málefni sem undir starfssvið hans heyra einu sinni á ári auk þess að leggja fyrir stjórn ársfjórðungslega áhættuskýrslu.

YTRI ENDURSKOÐUN

Ríkisendurskoðun ber ábyrgð á endurskoðun Byggðastofnunar skv. 4. gr. laga um Ríkisendurskoðun og endurskoðun ríkisreikninga nr. 46/2016. Ríkisendurskoðun fól PricewaterhouseCoopers ehf. í kjölfar útboðs að sjá um endurskoðun á ársreikningi Byggðastofnunar í umboði sínu rekstrarárin 2018-2024.

GILDI BYGGÐASTOFNUNAR OG SIÐAREGLUR

Stjórn Byggðastofnunar hefur sett stofnuninni siðareglur sem hafa að geyma þau gildi sem öll starfsemi hennar byggir á. Allir starfsmenn og stjórn Byggðastofnunar, svo og aðrir þeir sem starfa í umboði hennar, eiga jafnan að hafa að leiðarljósi ákvæði siðareglna og það gildismat sem í þeim birtist. Forsendur siðareglna eru einkum jafnræðisregla, góð stjórnslu, málefnalegt gegnsæi og þjónustugæði. Siðareglur minna starfsmenn og stjórn Byggðastofnunar og aðra þá sem starfa í umboði hennar á víðtækar og strangar siðferðiskröfur sem gerðar eru til þeirra og stuðla þannig að því að efla það traust og þann trúverðugleika sem stofnuninni ber að hafa. Stofnunin setur sér metnaðarfull markmið um góða stjórnslu, skilvirkni og málefnalegt gegnsæi allra verkferla.

UMHVERFI OG SAMFÉLAG

Byggðastofnun hefur sjálfbæra þróun og vernd umhverfisins að leiðarljósi í öllu sínu starfi. Á þann hátt leggur Byggðastofnun sitt af mörkum til að mæta þörfum samtímans án þess að draga úr möguleikum komandi kynslóða til þess að mæta þörfum sínum. Byggðastofnun hefur sett sér umhverfis- og samfélagsstefnu og framkvæmd hennar er liður í daglegu starfi Byggðastofnunar til að draga úr álagi á umhverfið, auka gæði og vekja áhuga á innra umhverfisstarfi og samfélagslegri ábyrgð. Stefnan tekur til allrar starfsemi Byggðastofnunar þ.m.t. kaffistofu og ræstinga, innkaupa, vinnuumhverfis, notkun auðlinda og meðferð efna og úrgangs og á einnig við um lánastarfsemi stofnunarinnar. Samþykkt stefna ríkisstjórnarinnar um vistvæn innkaup og rafræna stjórnslu á einnig við um Byggðastofnun og skiptir miklu máli í framkvæmd umhverfis- og samfélagsstefnunnar. Byggðastofnun tekur þátt í verkefnum Græn skref. Verkefnið er fyrir ríkisstofnanir sem vilja draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum af starfsemi sinni og efla umhverfisvitund starfsmanna. Með þátttöku í Grænum skrefum gefst stofnunum tækifæri á að innleiða öflugt umhverfisstarf með kerfisbundnum hætti.

STJÓRNSKIPULAG BYGGÐASTOFNUNAR

Skv. 3. gr. laga um Byggðastofnun skipar ráðherra á ársfundi sjö menn í stjórn Byggðastofnunar til eins árs í senn og sjö menn til vara. Á ársfundi stofnunarinnar 2023 skipaði innviðaráðherra nýja stjórn sem sitja skal fram að næsta ársfundi en þó ekki lengur en til 1. júlí 2024. Ráðherra skipar formann og varaformann og ákveður þóknun stjórnar. Fjármálaeftirlit Seðlabanka Íslands metur hæfi stjórnarmanna skv. 52. gr. laga um fjármálafyrirtæki auk þess sem stjórnin sjálf metur hæfi sitt og einstakra stjórnarmanna í samræmi við stefnu Byggðastofnunar um mat á hæfi stjórnar og forstjóra. Forstjóri Byggðastofnunar er Arnar Már Elíasson. Verkefnum forstjóra og starfsskyldum er nánar lýst í 6. gr. laga um Byggðastofnun, 5. gr. reglugerðar um Byggðastofnun og í erindisbréfi ráðherra. Samkvæmt erindisbréfi er meginhlutverk forstjóra að annast daglega stjórn og rekstur stofnunarinnar. Forstjóri Byggðastofnunar starfar í umboði ráðherra og ber ábyrgð gagnvart honum á því að starfsemin skili tilætluðum árangri og að rekstur og afkoma stofnunarinnar sé í samræmi við fjárlög, fjármálaáætlun og stefnu í byggðamálum. Hann ber ábyrgð á því að starfsemi Byggðastofnunar sé í samræmi við lög, erindisbréfið og önnur stjórnvaldsfyrirmæli.

ÁRANGURSMAT

Stjórn Byggðastofnunar skal árlega meta árangur starfa sinna, verklag og starfshætti, svo og störf undirnefnda. Árlegu árangursmati er ætlað að bæta vinnubrögð og auka skilvirkni stjórnarinnar og felur matið m.a. í sér að stjórnin leggi mat á styrkleika og veikleika í störfum sínum og verklagi og hugi að þeim þáttum sem stjórnin telur að betur megi fara í störfum sínum. Við matið skal m.a. skoða hvort stjórnin hafi starfað í samræmi við starfsreglur og hvort mikilvæg stjórnarmálefni séu nægilega vel undirbúin og rædd í stjórninni. Stjórnin skal bregðast við niðurstöðum matsins á viðeigandi hátt.

Samþykkt á fundi stjórnar Byggðastofnunar 1. nóvember 2023